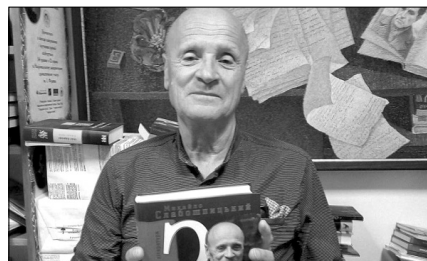

ЩО ЗНАВ ПРО НАС
МАНДРІВНИЙ МОНАХ?

4

МИХАЙЛО СЛАБОШПИЦЬКИЙ
ПРО ВАСИЛЯ СКУРАТІВСЬКОГО

6

ВІЙНА
ЗА КОЖНУ ВУЛИЦЮ

8

ДЕ УКРАЇНСЬКИЙ
ДЕ ГОЛЛЬ?

9

№4 (39)

2 лютого 2021 р.

ВСЯ СПРАВА У ГОЛОСІ ЧИ У ГІДНОСТІ?

Вже третя сесія нового скликання. Час летить невблаганно. Нова влада звикає, вчиться. А ми спостерігаємо, на сесію приходимо.

29 січня порядок денний був таким об'ємним, що й годі впоратися. Проте дарма так думала. Порядок і ритм вже бездоганно запрацювали у новому механізмі керівництва Малинської ОТГ...

За багаторічною звичкою сіла край першого ряду під вікном у великій залі. Проте за хвилину до початку сесії до мене підійшов секретар міської ради і наполіг, щоб я пересіла в протилежний сектор. Я, зі свого боку, наполягала, що мені варто залишатися тут, бо проти вікна фотографувати не можна — засвічує кадри. «Та ми вам свої знімки дамо!», — парировував чиновник. Відповіла, що мені офіційні знімки не потрібні (навіщо тоді журналісти?). Однак секретар не поступався. Мотивував: «Лічильні комісії заважатимете вести підрахунки під час голосування». Та невже? Чули таке?

Щоб заважати лічильній комісії, я маю теж голосувати — піднімати руку. А я ж притомна людина: чого ж нахабніти і брати участь у голосуванні? Сміх та й годі. І, думаєте, що? Таки мусила пересісти. Хоча дарма. Аргументи смішні у секретаря міськради, але ж він секретар міськради, а я — ЗМІ.

А найсмішнішим був той, що, буцім, у регламенті навіть передбачено, що сектор, що у великій залі уздовж вікна, призначається винятково для депутатів. Ну як тут не повірити? Особливо, якщо згадати, що регламент на момент нашої розмови ще не народився. І що ось нещодавно про нього, клятий регламент, «ІнфоМалин» написав заувагу.

Поверну увагу читача до допису в «ІнфоМаліні» (хоча там йдеться не про поділ зали на спецзони, а про набагато важливіші речі...).

Нові обличчя використовують негативні «напрацювання» попередників. Це звичка, злий намір чи відсутність досвіду?

Нагадаємо, що Малинська міська рада попереднього скликання під керівництвом Олексія Шостака спромоглася прийняти регламент аж на десятій сесії. При тому, що законодавством чітко визначено — не пізніше другої сесії.

Згодом Олексій Григорович вирішив запровадити ще одне місцеве ноу-хау: не оприлюднювати повноцінний порядок денний сесій, бо це начебто «заважає роботі». Очевидно, якщо попередній перелік питань ніхто не бачить, то його можна коригувати під час «балу», чи то — сесії. А це порушення. Але колишній очільник Малина в цьому особливої проблеми не бачив. І впевнено послався на досвід Коростеня, мовляв, там так само роблять і ні в кого питань не виникає.

Але ми перевірили... І ні, в Коростені все нормально. Та на відміну від Малинської міської ради тамтешня рада публікує вичерпний перелік питань, які виносять на розгляд депутатам. Може, Олексій Григорович мав на увазі якийсь інший Коростень...?

Експерт Малина також полюбляв при першій нагоді наголошувати на тому, що він «правник». Тепер маємо нову раду, нового голову, і, що важливо, «правника» на топ-посаді секретаря міської ради в особі Майстренка Василя Петровича. А сценарій роботи й надалі повторюється...

Дежавю?! Ну бо ж, як інакше сприйняти такий аналогічний підхід до роботи? Ось, наприклад, Малинська міська рада восьмого скликання збирається 29 січня 2021 року на третю (!!!) сесію без нового регламенту — малої конституції

органу місцевого самоврядування. І вже не важливо: третя, четверта чи десята сесія — бачимо грубе порушення Закону, якого чомусь не помічають міські «правники».

І про порядок денний ситуація феноменально схожа. Покажемо наочно.

«29 січня — чергова сесія міської ради» — таким оголошенням офіційний сайт Малинської міськради повідомляє про чергове засідання депутатського корпусу.

І прикріплюють до повідомлення «порядок денний». Ну як порядок денний — так, умовний, дуже умовний список навіть не питань, а тем, над якими будуть працювати.

«На розгляд ради будуть винесені питання:

Питання бюджету.
Питання земельних відносин.
Питання комунальної власності.

Організаційні питання», — пишуть на сайті ради.

Але і на цьому не все. В оголошенні сесія не нумерується, а це ще один «неоціненний» досвід, перейнятий від попередників.

З такими підходами на позачергових сесіях без порядку денного та з абстрактним регламентом — «з коліна» чи «з руки» — можна й Іршу повернути у зворотному напрямку...

Повернімося із позавчора у сьогодні. Сесія розпочалася. Я підійшла до спеціалістки виконкому взяти роздруковані матеріали сесії з проектами рішень та порядком денним. І знову — невдача! Уже вкотре чую: «У нас матеріали —

для депутатів. Якщо залишаться, тоді дам...».

Ні, ну так не можна. Це дикість. Якщо ви їх друкуюте на чистому звороті вже використаних документів (щоб економити папір), то зайвих 2-3 комплекти для ЗМІ так важко додрукувати, щоб журналіст, перебуваючи на сесії, міг орієнтуватися в питаннях, зазирати у цифри тощо? Та і взагалі, чому журналіст має пояснювати, навіщо йому матеріали сесії? Вони у вас, шановна сесіє, мають бути просто «по-умолчанню» — для преси. Нас тут не 10-20, а декілька.

Невже і наступного разу доведеться випрошувати?.. (Бо це траплялося і за попереднього скликання!).

Через декілька хвилин після початку сесії журналістка іншої малинської газети безперешкодно взяла матеріали на столику, де мені було відмовлено. Отож я вже виявила нахабство і підійшла удруге: дайте, буцім.

Дивно — тепер дали течку без заперечень. Пощастило. Бо на сесію не прийшло троє обранців громади.

Головуючий, очільник громади Олександр Ситайло, запропонував сесію провести оперативно за 2 години без перерви. Зібрання закінчилося утричі швидше! Та й то — основний час голова витратив на читання десятків пунктів порядку денного (бо цього таки вимагає регламент сесій усіх скликань).

Усе голосувалося швидко, без обговорень і звичного для попереднього скликання емоційного тла й гарячих дискусій між опонентами. Добре чи по-

гано? Не знаю. З одного боку, це означає, що всі питання досконало підготовлені на комісіях. З іншого...

Щоб знати, що з іншого, ходитиму відгепер на комісії. Бо питань стільки розглянуто, а новин для вас і немає. Обіцяю виправити ситуацію і про розглянуті так гладенько і оперативного питання доповісти з аналітикою і цифрами в наступному числі.

К олі порядок денний був швидко вичерпаний, як куліш з баняка за обідом у голодній хаті, на присутніх чекала ще одна новина.

Узяв слово секретар і повідомив, що міськрада найближчим часом купить електронну систему «Голос». Оту саму, яка автоматично рахує голоси.

Це ж добре. Отже я зможу сидіти під час сесії, де сиділа вже 15 років до того, і не заважатиму лічильній комісії рахувати голоси?

Вартість системи — 93 тисячі з хвостом. До неї ще додається монітор. А щорічне технічне обслуговування вартує 5400 гривень.

Ні, ще не все. Кожен депутат ще має бути «укомплектований» планшетом. Вартість планшета 3790 гривень отже множимо на 34 (стільки у нас депутатів).

Загалом «Голос» тягне на 221 тисячу.

Було пояснено, що у Радомишлі, буцім, система менш досконала, а майже така в ціні і з дорогим обслуговуванням. Є система й у інших сусідів... Прогрес.

Отже — треба!

Депутати жваво обговорювали перспективу. Чи можна голосувати онлайн? Чи можна голосувати в системі з дому чи іншої віддаленої локації?

Мрія про «Голос» — ще тільки мрія. Комісія вивчить питання і потім винесе на сесію. І в недалекій перспективі «Голос» візьме на себе відповідальність з підрахунку голосів обранців ОТГ, а лічильній комісії і всім врешті стане легше — менше паперів.

Проте для ЗМІ таки друкуйте папери. Будь ласка.

Ірина ЛУЗАНЧУК.

СКІЛЬКИ МОЖНА?

У Чоповичах віддадуть під забудову монастирю УПЦ МП 16 гектарів лісу

Кабінет міністрів погодив зміну цільового призначення земельної ділянки в Житомирській області для подальшої передачі жіночому монастирю Української православної церкви Московського патріархату.

Відповідне розпорядження №47-р від 26 січня оприлюднено на урядовому порталі.

Зокрема, Кабмін схвалив зміну цільового призначення земельної ділянки площею 15,8 га з категорії земель лісового фонду (ліси) на категорію земель житлової та громадської забудови з метою вилучення земельної ділянки і подальшої передачі Житомирською облрадою в постійне користування релігійній організації «Ставропігійний жіночий монастир на честь Афонської ікони Божої Матері» Української Православної Церкви для будівництва та обслуговування будівель громадських та релігійних організацій.

Як випливає з документа, зараз ця ділянка лісу знаходиться в постійному користуванні дочірнього підприємства «Малинський лігосп АПК «Житомирського обласного комунального агролісогосподарського підприємства «Житомироблагроліс» на території Коростенського району.

ІнфоМалин

У Малині навіть в умовах невеликих опадів на вулиці й тротуари виїждять спецтехніка і звільняє від снігу дороги і хідники.

ЗАХИСТИСЬ У ФРАНЦІЇ

Я захистив дисертацію з права у Франції. Ділюсь спостереженнями для української аспірантури та хворих на синдром наукової бюрократії

Vadym SNOVGAN

ВИМОГА ПУБЛІКАЦІЇ СТАТЕЙ

Наскільки я розумію, зараз в Україні й надалі продовжується гра «які б ще вимоги до публікації наукових результатів придумати». Або «як зробити фахові видання для обов'язкової публікації статей, ще «фаховішими». Навіть якщо їхня частина вмере після цього.

Так от. У Франції немає ніяких «фахових» і тому подібних у нашому розумінні видань. Є визнані юридичні видання, публікація в яких цінується для кар'єрного росту і репутації. Ніяких публікацій за гроші чи за передплату часопису, як у деяких «авторитетних» юридичних виданнях в Україні.

Більше того, самої вимоги «публікації наукових результатів» не існує!

Іншими словами, для захисту дисертації не треба публікувати ніяких статей і т.ін. Головною підставою для при-

судження наукових ступенів є сама дисертація, яка має відповідати стандартам, і після захисту поширюється в Інтернеті. За українськими мірками вона налічувала б десь 700-1000 сторінок (у мене було два томи).

І хоча я опублікував декілька статей у французьких виданнях (і це вітається), немає ніякої проблеми захиститись без жодної публікації.

Наскільки я знаю, у німецьких юристів подібна ситуація — ніяких обов'язкових публікацій для захисту.

ВЧЕНІ РАДИ / РЕСТОРАНИ / ПОЇЗДИ

Немає бомонду «вчених рад». Дисертація захищається перед журі, яке у моєму випадку складалось з 5 професорів. Це люди, які реально вивчають вашу дисертацію і не повинні пропустити шлак, хоча головним буфером вважається науковий керівник. Автоматична перевірка на плагіат — само собою.

Я не потратив жодної копійки на:

квитки для членів журі. Університет не тільки оплатив,

а й сам зв'язався з професорами (в т.ч. закордонними) і забронював квитки. Тут пригадується історія знайомого з Одеси, якому довелося знімати готель для опонента і його внуків, обов'язково з видом на море;

обід. Університет сам оплатив і накрити стіл для професорів перед захистом;

друку дисертації та її розсилка. Університетська друкарня безкоштовно зробила 7 екземплярів. Розсилку зробила лабораторія (кафедра).

Після захисту можна «виставитися» по мінімуму прямо в аудиторії — вино/бутерброди. Але мені наголосили, що це традиція суто за власним бажанням. І воно так і є. Порівняйте з українськими вимогами до банкетів у ресторани.

ЗБИРАННЯ ПАПЕРІВ

Не знаю, як це в Україні, але у Франції всі документи на захист подаються через особистий он-лайн кабінет. Утому числі й сама дисертація, яка, до речі, не виставляється до вільного коментування кожно-

го божевільного. Тобто до дня захисту в університет можна навіть не з'являтися.

Після захисту так само. Все он-лайн. Ну хіба що декілька ключових документів мають бути підписані (можна в електронній версії).

Загалом, паперова робота займає в сукупності півдня до та після захисту.

МОРАЛЬ ЦЬОЇ ІСТОРІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Захисту дисертацій треба сприяти шляхом допомоги фінансами та логістикою, а не шляхом виставлення бар'єрів. З «махровими» дисертаціями треба боротися, але головне — якісний продукт, а не форми його публікації.

Ну і врешті, як до нас можна висувати вищі вимоги, ніж до французів чи німців? Не в останню чергу з огляду на зарплату.

Під час навчання я спілкувався з докторантами з різних країн Африки. Виявилось, що зарплати їхніх викладачів в рази вищі за українські. До речі, навіть в Сирії та Лівії... Щось у нас пішло не так...

ДУМКИ УГОЛОС

Чому ми бідні?

навіть спеціалістів по будівництві промислових будівель майже немає, бо немає попиту.

У мене часто виникало питання, а чому так? Чому в них не буде така кількість розкішних будинків навколо великих міст? Чому в них (людей з гарними доходами) набагато менше великих машин?

Можливо, справа в нашій недостатній фінансовій грамотності? Чи багато в нас

людей розуміють, що таке кредит і як правильно взяти гроші в кредит? Наші люди не вміють відрізнити пасив від активу. Всі важко зароблені гроші ми вкладаємо у великі будинки та розкішні машини. Ми думаємо, що це активи. Але не розуміємо основного, що активи повинні приносити прибуток. Будинки та гарні автомобілі тільки збільшують витрати.

Чи вчать цього наших дітей та студентів? Не вчать і ніколи не вчили. Тому і вкладаємо кошти в пасиви. Можливо, треба вчити дітей на книзі «Багатий батько, бідний батько» та її подібних.

Ми знаємо вищу математику, але не знаємо простих правил економіки. Тому наших людей розводять на різні «піраміди», на кредити типу «швидких грошей» та інші шахрайські схеми. Тому в нас не працює промисловість і тому ми бідні.

Тенденція змінюється, та не дуже швидко. А хочеться побачити Україну можливою ще при своєму житті.

ПРО НАБІР ДО 10-11 КЛАСІВ

Міністерство освіти і науки України роз'яснило, чи зміняться умови набору учнів до 10-11 класів закладів загальної середньої освіти у 2021 році.

«Забезпечення рівного доступу до якісної повної загальної середньої освіти для кожної дитини є ключовим пріоритетом держави. МОН звертає увагу на те, що жодного випускника 9-х класів не буде позбавлено права на продовження здобуття повної загальної середньої освіти», — йдеться у роз'ясненні Міністерства.

У МОН нагадують, що удосконалення освітньої мережі, яке здійснюють упродовж останнього часу органи місцевого самоврядування у зв'язку з реалізацією адміністративно-територіальної реформи та відповідно до перспектив упровадження з 2027 року профільної освіти, спрямоване на покращення якості

та ресурсного забезпечення освіти, зокрема в сільській місцевості.

«Як свідчать результати зовнішнього незалежного оцінювання, чим більш потужною і ресурсозабезпеченою є школа, тим більш успішними є її випускники. Доступ до якісної освіти напряму залежить від ефективності освітньої мережі. Вона, зокрема, є найбільш ефективним інструментом боротьби з нерівністю та дис-

кримінацією у сфері освіти», — зазначають у МОН.

У міністерстві повідомили, що під час формування спроби мережі братиметься до уваги потреба в забезпеченні всіх складових освітнього процесу, розташування закладів з урахуванням місця проживання учнів, можливостей транспортної системи та підвезення до закладів освіти, прогнозу демографічної ситуації впродовж найближчих 5 років, рівня за-

безпеченості педагогічними кадрами, відповідності ресурсного забезпечення закладів освіти сучасним вимогам, інформації про результативність та ефективність їхньої діяльності, можливостей використання матеріально-технічних, кадрових і фінансових ресурсів, підвищення ефективності освітнього процесу та інших факторів.

Зарахування до 10-х класів закладів загальної середньої освіти цього року, як і минулого року, відбуватиметься після видання наказу про переведення до нього учнів 9-х класів цього ж закладу освіти, які не виявили намір припинити навчання в ньому і не були відраховані або переведені до іншого закладу освіти відповідно до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти.

З початку 2021 року управління соціального захисту населення райдержадміністрацій припиняють безпосередній прийом документів від громадян для призначення соціальної допомоги, пільг та житлових субсидій. Про це повідомляє Департамент праці, соціальної та сімейної політики Житомирської ОДА.

Заяви з необхідними документами приймаються уповноваженими посадовими особами виконавчого органу сільської, селищної, міської ради відповідної територіальної громади та посадовими особами центру надання адміністративних послуг, які передають їх протягом трьох робочих днів з дати їх надходження структурному підрозділу з питань соціального захисту населення райдержадміністрації.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 28.10.2020 № 1035 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» з 01 січня 2021 року заяви з необхідними документами приймаються від громадян структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних держадміністрацій лише у разі надіслання їх поштою або в електронній формі (через офіційний вебсайт Мінсоцполітики, інтегровані з ним інформаційні системи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування або Єдиний державний веб-портал електронних послуг).

Такі нововведення пов'язані з реформою децентралізації.

ОФІЦІЙНО

ДОКУМЕНТИ — ЧЕРЕЗ УПОВНОВАЖЕНИХ

Звертаємо увагу жителів області, що відповідно до вищезазначеної постанови Кабінету Міністрів України, це зокрема документи для:

виплати одноразової компенсації за шкоду, заподіяну внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій, ядерних випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї, та щорічної допомоги на оздоровлення деяким категоріям громадян;

виплати компенсацій, допомоги певних видів та надання пільг (Порядок виконання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи);

надання щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок санаторно-курортним закладам та закладам відпочинку, здійснення доплат

за рахунок власних коштів, виплати грошової компенсації громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

призначення та надання житлової субсидії у грошовій формі;

надання щомісячної грошової допомоги особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, яка за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею;

надання державної допомоги сім'ям з дітьми, державної соціальної допомоги;

виплати грошової компенсації та компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування;

призначення і виплати державної соціальної допомоги на догляд самотніми особам, які досягли 80-річного віку та за висновком лікарсько-кон-

сультативної комісії потребують постійного стороннього догляду;

призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме;

виплати одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»;

надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг; виплати допомоги на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях;

надання пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива і скрапленого газу у грошовій формі;

призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною».

Житомирська ОДА

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

2 ЛЮТОГО

Всесвітній день водно-болотних угідь.

1812 — народ. С. Гребінка, укр. поет.

1841 — 1-ша згадка про «День Бабака».

1852 — у Лондоні відкрився 1-й громадський туалет.

1901 — народ. В. Підмогильний, укр. письменник (загинув у сталінських таборах).

3 ЛЮТОГО

1637 — тюльпаноманія в Нідерландах.

Кількість продавців тюльпанів перевищила кількість покупців, через що розпочалася біржова паніка і всього за одну ніч тисячі голландців були розорені.

1815 — у Швейцарії засновано 1-шу у світі фабрику з виробництва тверд. сиру.

1951 — народ. В. Медвідь, укр. письменник (представник суч. Житомирської літ. школи).

4 ЛЮТОГО

Всесвітній день боротьби проти раку.

1494 — народ. Ф. Рабле, франц. письменник, автор «Гаргантюа та Пантагрюеля».

1900 — народ. Ж. Превр, франц. поет і кіносценарист.

5 ЛЮТОГО

1952 — Нью-Йорк став 1-м містом світу, де почали використовувати триколірні світлофори.

1986 — в СРСР прийнято постанови про створення кооперативів у сфері споживання, громад. харчування та послуг.

6 ЛЮТОГО

1900 — О. Попов вперше передав по радіо сигнал про лихо на морі.

1911 — народ. Р. Рейган, президент США.

1985 — Microsoft оголосив про створення текст. процесора Word для ПК IBM PC.

7 ЛЮТОГО

День народження вознегасника.

1483 — укр. вчений Ю. Дрогобич у Римі в Е. Зільбера видав книгу «Прогностична оцінка поточного 1483 року», яка є 1-ю відомою друк. книгою укр. автора.

1812 — народ. Ч. Діккенс, англ. письменник.

1885 — народ. С. Льюїс, письменник, 1-й америк. письменник-лауреат Нобелівської премії з літератури (1930).

2010 — відбувся 2-й тур президент. виборів в Україні, на яких переміг В. Янукович.

8 ЛЮТОГО

1106 — Володимир Мономах склав «Повчання» — 1-й дидакт.-худож. твір Київ. Русі.

1600 — суд інквізиції виніс смертний вирок Дж. Бруно.

1828 — народ. Ж. Верн, франц. письменник-фантаст.

1930 — народ. Д. Петриненко, н/артистка України, співачка (лірико-колоратурне сопрано).

Зустрінемося знову на фестивалі «Майбутнє України — діти!»

До серйозних заходів готуються серйозно і заделегідь. Ми теж надіємось, що 2021 рік буде кращим за попередній (чого всім бажаємо!), тож плануємо та готуємо свої традиційні заходи, сподіваючись на краще.

Міжнародна добродійна фундація «Українська хата» (друзями якої були Василь СКУРАТІВСЬКИЙ, Василь ЮХИМОВИЧ), спільно з зацікавленими організаціями та меценатами з 2000-го року проводять Всеукраїнський фестиваль мистецтв «Майбутнє України — діти!», який проходить у Києві.

Черговий десятий фестиваль відбудеться у вівторок-четвер 1-3 червня 2021 року.

Конкурсні номінації фестивалю: художне слово (автор, виконавець), вокал (соліст, дует, тріо, квартет, ансамбль), музика (соліст, дует, тріо, квартет), образотворче та декоративно-прикладне мистецтво.

Вік конкурсантів творчих конкурсів — від 6 до 18 років. Вік учасників фестивалю — не обмежений.

Серед заходів фестивалю: творчі конкурси, концерти, творчі зустрічі, майстер-класи, виставки робіт, екскурсії. На всіх чекає яскраве свято юних талантів!

Ідею проведення фестивалю підтримують державні та громадські діячі, популярні діячі літератури та культури України, зарубіжжя.

Запрошуємо до співпраці всіх небайдужих представників організацій, закладів і установ, меценатів, ЗМІ, діячів літератури та культури, керівників твор-

чих колективів, педагогів, студентів та учнів.

Представники Житомирщини двічі виступали лауреатським званням нашого фесту.

Заявки на творчі конкурси фестивалю приймаються з 1 січня до 1 квітня!

Автор та художній керівник фестивалю Микола Рудаков (на світліні в центрі) — невтомний ентузіаст української культури, журналіст, громадський діяч, об'єднав дружню команду майстрів та добродійців.

У журі, на чолі з головою художньої ради Надією ШЕСТАК, народною артист-

кою України, — популярні діячі літератури і культури України.

Контактні телефони: +38 (044) 228-30-92, (096) 183-14-54.

Більш детально про фестиваль можна дізнатися на веб-сторінці в Інтернеті:

<https://www.facebook.com/groups/1729784950387258>

До зустрічі в столиці України на фестивалі «МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ — ДІТИ» — 2021!

Ярослав РУДАКОВ.

До уваги жителів Гранітного!

З наступного понеділка, 1.02.2021 уводиться додатковий автобусний рейс за маршрутом «Гранітне-Малин» та у зворотному напрямку. Відправлення з Гранітного (від автобусної зупинки біля переїзду) о 15.15. Відправлення з Малина (центр, універмаг «Промінь») о 18.00.

Малинська міська рада.

Про позачасову актуальність ужиткових контекстів творчого словника Климентія Зиновієва і його лексику процесів побуту, ремесел між супутніх думок враженого нащадка

Журналістські рефлексії на відкриття для себе Климентія Зиновієва

Хто такий монах? Кому ж не зрозуміло? Той, хто сповідує щоденне служіння Богові. Чим служить монах Богові? Способом життя і молитвою.

Це його поклик. Якогось моменту цей поклик набуває оновлених форми і змісту.

Достеменно неможливо знати, як еволюція поклику відбувалася із мандрівним монахом Климентієм Зиновієвим. Мандрівні монахи не були дивом на той час. А от науково-дослідні інститути — були! Бо їх власне взагалі не було.

Можна лише відчувати силу потуги і амбіцій до виникнення їх за існуванням вже тоді Києво-Могилянської академії.

Але ті дослідницькі інституції спочатку зароджувалися в людях пошуку. Смію заявити, науково-дослідним мандрівним чоловіком-інститутом етнографії і був Климентій Зиновієв. Ми навряд чи дізнаємося спонукальні причини (як зараз модно говорити — мотивації) саме до етнографії. Повторюся, монах міг відчувати духовний поклик до цієї справи — пошуку, накопичення і збереження народного слова. Він, якщо хочете, став предтечею тих, чий книжки з етнографії ми читаємо нині. (Хоча б нашого рідного Василя Скуратівського!).

Климентія називають поетом-етнографом.

Він був першим сподвижником етнографії. І якщо знайшлися послідовники, то це означає, що почутий монахом поклик був істинно Божественним. Бо якби покликана справа була б негідною, не було б у неї такого талановитого і масштабного продовження та розвитку, яке трапилося в Україні.

І благословиши його, Боже, благослови і за увагу вічним царством нагороди.

Це я вже цитую поета. (А знаєте, що це особлива цитата? Вона відкриває ще одну сторону творчості монаха — той цитує у своєму творі Євангеліє! Чи не світле відлуння це унікальної віхи, якою стало свого часу Пересопницьке Євангеліє? Святе письмо рідною мовою! Той зсув до духовного і ментального руху, процвітання народу і крок до незалежності, які зробили північно-європейські народи, що в історії зветься Реформацією? І лише Україна, переклавши таке Євангеліє рідною мовою, парадоксально випала із гурту обраних тоді, 500 років тому... Та це інша тема, варта однак ґрунтовного дослідження).

І принагідно думаю, як йому вдалося уникнути репресій російського царату? Адже він на очах у колонізатора займався пошуком і фіксацією автентичності, української ідентичності! (Подібний творчий подвиг уже потім, у 1937, скажімо, був би покараний Сандормохом).

Але слабкий тілом (у Климентія було назвисько Трясця через його постійні хворості) виявився, навпаки, не слабким духом. І це стає очевидним не так його сучасникам і читачам минулих століть, як відкривачам досвіду Климентія Зиновієва мого часу.

Отож про увагу. Ми б про мандрівного поета і етнографа не дізналися б, якби не Пантелеймон Куліш. То була дивна популяризація творчості Климентія із доволі зверхнім та зневажливим коментарем про людські й чоловічі ганджі монаха. Більше того, наш класик ради-

ально знецінив зусилля поета доби Руїни, назвавши «чужим народному духові і смакові віршописцем». Та втім! Завдяки такій антирекламі Климентія Зиновієва і було відобуто із забуття.

Справедливо зазначити, що такі перша заслуга належить збирачеві української старовини О.В. Шишацькому-Іллічу, який знайшов рукописну авторську книжку монаха в монастирі на Черкащині.

Осеж, панове, пришов до вас і я, що маю себе хороше імя. (Знову цитую Климентія).

Все, що ми знаємо про поета та етнографа, здебільшого висотано із його поетичних текстів. Та і не ставлю зараз собі за мету переповторювати ці скупі факти біографії між приблизним роком народження 1633/1634 та ймовірним 1712 роком смерті. Хоча насправді він і у віршах мовив про себе надто мало. Бо, як згадує у своєму популярному есеї про Климентія Зиновієва відома українська поетка Наталка Поклад, «у традиціях того часу було свідчити про себе якнайменше».

Попри те, що автор жив і творив у період Руїни, у віршах він, навпаки, вибудовував тодішню Україну — завдяки детальним спостереженням мандрівника, трудом проповідника і знанням поліглотта.

Тому інший, авторитетний для мене сучасник Валерій Шевчук, зацентрував на основному, **що** ми маємо бачити і розуміти. Сучасний читач завдяки Климентію Зиновієву отримав картину минулого нашого народу не у воєнних звитягах чи тривогах, а повсякденному житті, праці, побуті.

Це не пафосно — оспівати повсякдення? Можливо. Але це актуально. І тепер ми маємо ще один літературний, але дуже детальний і документальний підручник тодішнього життя.

Інший незаперечний авторитет Іван Франко свого часу теж оцінив мандрівного етнографа. Знаючи неабияку пристрасть Франка до старовини і його енциклопедичні знання в царині літератури й історії, ми могли б обійтися вже однією його оцінкою, не цитуючи інших. Адже титан слова звернув нашу увагу на той факт, що **Климентій Зиновієв став першим в українській літературі співцем людської праці**.

Інтерес до творів та колекції народного слова Климентія Зиновієва живий і сьогодні. Пошукова система інтернет-мережі видає матеріали досліджень текстів монаха. До них звертаються філософи та історики, мовознавці й фольклористи, етнографи й літературознавці.

Життя монаха стало літературним сюжетом для Валерія Шевчука, поставленим потім у театрі. Бо поетичні тексти трьохсотлітньої давнини привернули увагу сучасного мені письменника. Вони сповнені прямих деталей або прихованих підказок драматичної долі чоловіка, який пізнав ранне сирітство, митарства, коротке щастя шлюбу, смерть дружини і непротий побут монастиря. 272 твори Климентія — історія про нього і водночас про буття незможної людини у контексті трудів і повинностей, занять і ремесел.

Можна окремо багато говорити про його філософсько-релігійну лірику. Там знайдуться барокові риси, притаманні для всіх мистецьких надбань того часу. Тема широко представлена у багатьох авторів. Але до Климентія Зиновієва, стверджують

всі дослідники його творчості, українська література не знала такої повно вираженої побутової та етнографічної тематики.

Варто принагідно зауважити, що для нештаємниченого читача твори монаха стають певним одкровенням. Бо із словника віршів виринають розгадки типових українських прізвищ або відкриваються першоджерела образів — назви, іменники, від яких походять метафоричні вислови сьогодення.

Кілька десятків творів Климентій присвячує винятково ремісникам. Тексти містять багатющий словник назв професій: бондар, коновал, колесник, сніцар, ткач, шаповал, мірошник, тесля, конвісар, винник, сагайдачник, будник тощо.

Логічно, що описуючи професії, заняття, ремесла, автор вдається до вживання десятків слів на означення предметів виробництва. У римарів — хомути, узди, шори, шлеї, бичі, постолі, триноги. У котлярів — казани, труби, макогани, кварта, лійки. У токарів — ложки, баляси, ліхтарі, кубки, жертвовники, брязкальця, веретена, сопілки. У шаповалів — опанча, панчохи, рукавиці.

Класифікуються й інструменти, якими працюють майстри. У кравців — наперсток, голка, прас, ножиці. У шевців — молотки, обцалики, смола, віск, цвяшки, правила. Климентій Зиновієв детально описує процес — від, скажімо, вичинення шкіри до пошиття чобіт, вживаючи не лише іменники, а й дієслова на означення дій ремісника.

Всю цю професійну, так би мовити, лексику поета ретельно дослідили та належно оцінили дві вчені: у 60-х роках минулого століття — Вікторія Колосова, в 1971 році — Інна Чепіга, цим спростовуючи скептичне або навіть зневажливе ставлення до поета першовідкривача Пантелеймона Куліша й інших дослідників.

Заперечували художню цінність надбань монаха Омелян Огоновський, Сергій Єфремов. Останній назвав його «звичайнісіньким пиворізом», «графоманом того віку», «без...іскри літературного хисту».

Оці закиди спростовували дослідники, які бачили, ЧИМ же ті тексти такі «іскрили». Володимир Перетц наголосив, що і для літератора, і для історика звичай поезія Климентія Зиновієва має цінність. Михайло Возняк теж присвятив значне місце творчості монаха.

Нам, начитаним і перенасиченим гурманам слова, вірші мандрівного монаха можуть видатися простуватими, якщо підходити із сучасними критеріями та шкалами. А якщо заходити у тексти, як у цікаву розвідку, можна знайти скарби і ключі для розуміння світогляду українця три сотні років тому й, в порівнянні, сьогоdnішнього.

Природний спалах нового інтересу до старого світу — це не просто рефлексія. Це самоідентифікація засобом ретроспективи, засобом світоглядних розвідок у свою минувшину, де твоє, наприклад, прізвище більше побутує як назва професії чи ремесла, а архаїчний незрозумілий вислів наразті набуває змісту.

Немаєш трудніших в світі ремесел над сніцарства,

А другеє в'ять трудни также і слюсарства...

От запитайте себе: навіщо Климентій це робив триста років тому? Навіщо писати вірші про людей і процеси, про які його сучасники і так добре знали? Адже, як на те пішло, вірші монаха не що інше як констатація і переказ всім на ту пору зрозумілих речей і процесів.

Проте ретельна фіксація цих знань і спостережень у поетичних документах минулої доби нині є джерелом відповідей на безліч питань про нас самих, про українську ідентичність. Бо зроблене Климентієм стало документом про його слідування за покликом, про виняткову послідовність в живому інтересі до притягальних для нього речей. Аби ми тепер мали свідчення про його творчий промісел.

Навряд чи ще десь є такий повний літературний класифікатор професій та ремесел. Не царі та гетьмани, не королі та вельможі захопили дух Климентія, а люди труда з хліборобами на вершині ієрархії праці й служіння.

Над всі ремесла потребнішоє подобно нахарство, же тоє всьому світу вигодно. Бо хоч би хто срібло і злото могл робити, а, не маючи хліба, злата не вкусити.

А за хліборобами — гутники і склярі, ситники і винники, солодовники і олійники, папірники і свічкарі, друкарі і писці, римарі і рудники, гонтарі і бердники, шафарі та ковалі тощо.

Не втрималася, щоб не зазирнути до «Історії УРСР», виданої російською мовою на початку 1980-х. Буцім, а що ж ідеологи минулої епохи дозволили собі сказати про «контр-розвідку» ієромонаха щодо українського світу в неукраїнському шовіністському контексті? Схоже, вони прогавили успішні розвідки Климентія Зиновієва як загрозу для своїх імперських засад, хоча й спотворили дещо на свою ідейно-пропагандистську користь.

Першим великим здивуванням було виявити там ім'я Климентія Зиновієва більш як 10 разів з різних приводів.

Радянські історики пишуть, що рукописний збірник Зиновієва налічує 370 текстів. Чомусь різняться числа з українськими дослідниками. Вище я називала число 272. А в кількості зібраних монахом афоризмів та приказок офіційна історія минулої епохи навпаки занижує статистику: у нас названо 2000 тисяч одиниць, а в радянському джерелі — 1600. Проте радянські історики не заперечують важливого: Климентій Зиновієв створив великий цикл віршів про ремесла, вірші на соціально-побутові теми.

Є в радянському трактаті і провокаційні, висловлюючись актуально, тези. Наприклад, що назви *Росія і Великоросія*, буцім, Климентієм вживаються на означення спільної для українського та російського народів землі. Або, буцім, Зиновієв не здатен був подолати обмеженості свого світогляду і був переконаним у непорушності основ феодалізму, а тому не закликав до боротьби проти гнобителів. І далі ще більше: буцім історична концепція поета прогресивна, бо він розглядав «Малоросійську отчизну» як невід'ємну частину «Росії нашої».

Може, краще послухати самого поета: *Прето ж, проишу, тих лгаров нікди не слушайте*

Да дубовії почестки таким давайте.

Не відчуваю ні скорботи, ні печалі,
а тільки знаю, що моя душа
не чує смерті, бо не має волі
від завжди не останнього вірша.

Ірина КРИМСЬКА

Поезії 1986-2020

Вийшла перша поетична збірка Ірини Кримської. Наприкінці лютого відбудеться презентація, щодо місця проведення якої є попередні домовленості з бібліотекою імені В. Скуратівського. Хто любить поезію, зможе взяти участь у святі високого слова і отримати автограф поетки.

Ні, я не стану голосом епохи.
Я — лиш свіча у темному вікні.
Від мене родиться

лиш світла трохи

для ночі. Але ясні дні
обходяться без архаїчних

зблисків свічки.

Я — разом напіврадість-напівсум.

Я — сплеск-відлуння тихої кринички,
невтаєних натхнення дум.

***

Уже давно в долоню власній долі
поклала свічки куцїй недогарок.
Уже давно на вибіленім полі
розкидала голодних чорних галок.
І ненависть втоптала у багнюку.
І заздрість кинула напризволяще.
Я чистим серцем грію праву руку,
яка пером покосить темні хащі.

***

Летить і летить за вітром
листочок. Прощально тріпоче.
Засумували віти,
засумували очі.
Тенькає прохода.
Сіре тече із блакиті.
Часу душі не шкода.
Шкода останньої миті.

***

У вакуумній тиші завіконня
скидає і скидає, мов баласт,
холодне листя моїх див ікона —

батькова слива — камертон і лад.
Сьогодні уночі морозній першій
листопад зиму палко обіймав.
І слива шле знекровлені депеші
мені, що є Любов, але й Зима!
Обмерзла слива у анестезії
зриває по живому кожен лист.
В напівнестями щедро сіє, сіє...
А кожна буквочка мені

болить, болить.

***

Моя маленька з крапочкою «і»,

Істота,

Істина,

Іскринка.

Безстрашний воїн у імлі.

Невитопканна бадилінка.

Зелений пуп'янок надій,

дороговказ у світлу долю.

Мільйони голосів в одній!

Ти — ключик до дверей на волю.

Ода Малину

Наш Малин заснував

древлянський Мал.

Онук його — Великий Володимир.

У глибині історії дзеркал

почався відлік наш, заклався вимір.

О, скільки слави у віках древлян!

Які тут люди гартували долю!

Серед народів, посеред слов'ян

ми маємо епічні мужні ролі.

Поляк знайшов тут долю і єврей.

Тут чех осів, тут німець

мав турботи.

Та коли ворог став біля дверей,

ми шикували щільні людські чоти!

Мій Малине на берегах Ірші!

Ліс обійняв древлян і дав домівку.

Сторожимо, як праліс, на межі

Жадобу, лють ворожу нам і дику!

Мій граде древній на святій Ірші!
Із рудень, гут, ливарень розвивались.
Це — спадщина древлянської душі.
Болить травинка —
наче власний палець.

За пам'ять нашу,
цвіт людський, за перст,
за кожен долю станемо стіною!
На тисячі років, на безліч верст
ми увійшли в історію весною!

Гей, Києве! Із пагорбів Дніпра
ти бачиш, як Ірша до тебе лине?
Ми є древляни. Ми — твої пра-пра!
Ми є колиска й велич України!

***

Де акварелі контури розмиті
і спокій спокоєм барвінить білину,
я струменію в напівсправжнім світі,
себе собою творячи одну.
Крізь мене — хвилі, зорепад, коріння...
Лягають пензлів дотики на тлі
рухливих барв...
О, наскрізне прозріння
в обтяжливо-тілесному житті!
І як торкнеться до плеча листочком
безмовна вишня, втративши тепло,
ще більше жити у собі захочу
і фарбувати неосяжне тло.
Все полюбити — тіло й нетілесне,
брести, летіти, колисати тінь.
Душа під пензликом загине і воскресне.
Люби себе!
Твори себе!
Амінь.

Дума над рікою

Ірша мала, а дістає Дніпра.
Краплинка дрібна — нею серце повне.
Тече Тисина аж у стольний град,
то кача плаче і пливе у спомин.
На берегах Тисини чи Ірші
гудуть, немов біда, смереки, сосни.
Історія — у золоті й іржі.
А мамі молоді вже сивокосі.
Ходи-но, сину, босенький, купнись!
Тисина ще не знає, де столиця.
А Сотня ще не знає свою вись.
Руда іще не народила крищу.
Ще перша кача не зайшла у крик,
ще кров не барвить

швидкоплинні води,

ще хліб у горлі поперець не згір,
ще матінка за сином мирно ходить.
Він підросте якраз, коли війна.
Він не сидітиме на березі Тисини.
Тисини чи Ірші, яку пізнав
діврою цнотливої дитини.
Тимуть всенякі ріки у Дніпро,
Дністер чи Буг, щоб злитися у силі,
щоб затужити в гіркім горі про
ту качу, що вже плине по Тисині.

Збірку «На перехресті доли та Ірші» можна придбати в редакції або книжковому відділі магазину «Грашки» (Грушевського, на спуску до базару).

ОКРЕМА ДУМКА

Чому Україна приречена на розбрат?

Валентин
ЛУЧЕНКО

Уся справа в строкатому етнічному складі. Попри статистичні дані, які вказують на те, що наша країна є практично моноетнічною, все зовсім не так. Ми — класична пост-колоніальна країна, в якій є три великі етнічні групи: автохтони, креоли та росіяни. Є також численні національні меншини, які тяжіють до росіян та креолів і у великих містах перетікають до креолів. Власне росіяни також активно поповнюють ряди креолів, позаяк в місцях їхнього компактного мешкання їхнє число неухильно зменшується.

Хто такі креоли? Це насамперед етнічні українці, які в силу різних обставин втратили національну ідентичність: мову, звичай, вірування.

Мовна ситуація також типова для пост-колоніальної країни. За тридцять років із часу здобуття незалежності від метрополії українська мова не набула статусу домінуючої в Україні. В ЗМІ та у вжитку більшості великих міст Сходу, Півдня та Центру домінує креольська мова — український варіант російської мови зі специфічною фонетикою та лексиконом. Характерним для цієї мови є ідіоматична збідненість.

Чи можна вважати суржик українським піджином? На моє глибоке переконання, ні. Суржик — явище глибоко індивідуальне та ситуативне.

Щодо культури, то культура креолів базується в основному на спадковій радянської доби брежнєвсько-телевізійної ери. Значний вплив на неї справляє нині ерефівський контент соціальних медіа, Utube і телебачення. Серед освічених креолів панують культи Булгакова та Висоцького. Західна література потрапляє до креолів у перекладах російською мовою. Традиційно більшість перекладів зроблені калтурно. Багатюща польська література невідома креолам, хоча польська мова дуже легка для вивчення українцями. Власне, українську мову креоли розуміють, але не володіють вільно та мають до неї купу упереджень. Обрядове життя креолів детерміноване радянськими символами. Релігійне — Московською Патріархією сталінського штибу. УПЦ МП по суті є ворожою до України організацією, яка проводить в нашій країні інформаційні та психологічні диверсії.

Що робити? Жити. Якось воно буде.

Поетичний марафон до 150-річчя з дня народження Лесі Українки

25 лютого на загальнодержавному рівні Україна відзначатиме 150 років від дня народження нашої славетної землячки — письменниці, перекладачки, фольклористки, культурної діячки Лесі Українки (Лариси Петрівни Косач).

Участь у поетичному марафоні беруть учнівська та студентська молодь, вчителі, діячі культури та інших сфер діяльності — шанувальники безсмертного таланту Лесі Українки.

Поетичні рядки талановитої письменниці об'єднують людей різного віку,

статі, професій, які декламують їх різними мовами, за допомогою слова та невербально.

Долучитися до марафону може кожен, надіславши заявку на електронну пошту Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Житомирської облдержадміністрації obl_info@ukr.net (зазначивши свої контактні дані).

Нагадаємо, що розпочала марафон із читання віршів Лесі Українки учениця загальноосвітньої школи № 28 міста Житомир Валерія Шарова.

ЗАПРОШУЄ ОБЛАСНИЙ КОНКУРС

Департамент культури, молоді та спорту облдержадміністрації запрошує до участі в Обласному конкурсі учнівської та аматорської творчості, присвяченому відзначенню 150-річчя з дня народження Лесі Українки, аматорські колективи загальноосвітніх та позашкільних навчальних, культурних закладів області (до 2 учасників від закладу), творчі колективи, індивідуальні виконавці віком до 18 років.

Конкурс відбудеться 25 лютого 2021 року о 11.00 годині (місце проведення уточнюється).

Номінації: декламація, вокал, театральна постановка.

Репертуарні вимоги для конкурсантів: номінація «декламація» — читці виконують один літературний твір Лесі Українки;

номінація «вокал» — беруть участь окремі виконавці, колективи малих форм (дуети, тріо, квартети), ансамблі та хори, які виконують одну пісню на вірші Лесі Українки;

номінація «театральна постановка» — конкурсанти виконують один твір (літературну композицію, уривок з драматичних чи прозових творів Лесі Українки).

Лауреати та володарі призу глядацьких симпатій, які визначаються у кожній номінації, нагороджуються дипломами та грошовими преміями.

Заявки на участь надсилати на електронну адресу КУ «Житомирський обласний центр народної творчості» Житомирської обласної ради: zt.folkart@gmail.com, контакт. тел.: (0412)47-03-86, моб. тел.: 0987792225 — Дударчик Діна Василівна, до 22 лютого 2021 року.

ЯК ВІН ЗНАЙШОВ СЕБЕ І НАС

Василь Скуратівський

Михайло
СЛАБОШПИЦЬКИЙ

Він справляв враження самотнього й мовчазного чоловіка навіть у гамірливому натовпі, де його намагалися розговорити. Відсторонений од надокілля погляд за скельцями окулярів здався цілковито зверненим усередину себе. Вираз спокійної нудьги на худорлявому обличчі, високе чоло з ранніми залисинами й русава борода — таким я побачив його вперше. Ми тирлувалися під аудиторією, де здавали чи то екзамен, чи залік. Я був новачком серед заочників і нікого поміж них не знав.

Дивно, що всі ці кандидати в українські журналісти чи в журналісток з райгазеток і багатотиражок чи не всі «изъяснялись по-русски». Ситуація безнадійно макабрична.

Глянувши на чолов'ягу, який своєю особістю вже впав мені в око, я побачив, що він, трохи прислухавшись до розмов, чи то збентежився, чи збрився ними. Очевидно, мав ідіосинкразію на них. Звичайно ж, не від доброго життя. Тотальне засилля російської (цікаво, хто візьметься переконати, що сьогодні її менше!?) не могло не травмувати нормальну українську душу.

От на цьому ми і зійшлися.

Ініціатором знайомства став я.

Важко уявити, що в цій ролі виступив би він.

Коли ми вже добре роззнайомилися і заприятелювали, я жартома запитав його: «Чому ти такий дикуватий?» Він серйозно відповів, що в нього психічна втома від усього цього зросійщеного люду. Замолоду цього не було (Василеві на той час добігло під тридцять, він був старший за мене на сім років). А тепер саме через це каменем навалюється депресія, і гірко думаєш, чи ж щось пробудить національну струну в душі збайдужілого до питання самоідентифікації народу?

Мені довго здавалося, що він — безнадійний, просто еталонний інтроверт. І минуло чимало часу, щоб я переконався: мій «діагноз» Скуратівському помилковий.

Отак ми зустрілися на заочному відділенні факультету журналістики університету імені Шевченка.

Я став жертвою депортації зі стаціонару восени 1967 року, коли з факультету викидали й у різний спосіб виживали всіх тих, хто не подобався кліці Суярка-Рубана, що в більшості студентів бачила злісних крамольників. Хоча деканом факультету був Дмитро Прилюк, але «бал правили» Леонід Суярко і Володимир Рубан «со товарищі».

Мене (всоте за те дякую!) підібрав редактор «Молодої гвардії» Микола Кіпоренко з подачі Наталі Охмакевич, що була завідувачем відділу сільської молоді. Перед тим я проходив там практику, і Наталя Леонтівна побачила в мені (на свою голову) професіонала. Загалом я вже вмів тоді в журналістиці майже все, бо ще до університету працював у «районці», два літа відбув на циліні в Казахстані роз'їзним кореспондентом студентської газети «Орбіта». Але з трудовою дисципліною, каюся, в мене було «не дуже». Я міг раптом зірватися з місця й поїхати в Литву, щоб побувати в музеї Чурльоніса, яким дуже захоплювався, або в Грузії, щоб самовидячки допевнитися: Ніко Піросманавілі — геній. Многотерпелива Наталя Леонтівна погоджувалася з моїми захопленнями, але докірливо пояснювала: «Ти ж не напишеш про те, як ростуть цукрові буряки або цвітуть гречані поля в Грузії чи Литві! До того ж ми — обласна газета, і ти працюєш у відділі сільської молоді, а не містечтва...»

Я каюся в сподіяному і на якийсь час погамовував у собі жагу мандрівки. Та потім спокуса мандрів перемагала мене — і я летів, скажімо, в Єрван чи в Таллінн.

На університет, де в мене було закінчено три курси, я тоді вже махнув рукою — виношував надію вступити до Московського літературного інституту, де, як казала бухгалтерка «Молодої гвардії» Ольга Кірнцова (мій постійний кредитор), «на письменників учать». Я пішов в університет, щоб забрати свій атестат зрілості, без якого документи в Літінститут не приймали. (Опуси свої я вже попередрукував і переклав їх на російську).

В університеті зустрів Віктора Полковника, що виконував тоді обов'язки декана факультету журналістики. В часи мого студентства він був тільки аспірантом. З ним — винятково доброзичливим, демократичним і приязним — ми неоднораз ходили на пиво й на каву. Віктор мене переконував, що треба одержати диплом університету, а там я можу подаватися на едукації куди завгодно. Сам він виходив до ректорату з проханням поновити мене в студентах і зарахувати на заочне відділення. (При цій нагоді ще раз дякую цьому доброму чоловікові; знаю, що є чимало людей, які з готовністю повторять мої подячні слова, бо й у їхніх долях Віктор Васильович відіграв позитивну роль).

Отож ми з Василем нібито навчалися заочно. Пишу «нібито», бо переконаний: заочно навчатися — то ніби заочно обідати чи заочно займатися боксом. Ця безнадійно совківська освітня форма навчання продукувала неуків з дипломами про вищу освіту. Щоправда, я досі не можу зрозуміти, що насправді можна вивчати на факультеті — тепер уже в інституті — журналістики? На мене тверде переконання, людина з певною освітою і знанням, скажімо, політології, медицини, історії чи хімії має прослухати спеціальні місячні курси, де їй пояснять, що таке жанри журналістики і які можуть бути особливості подачі інформації — і спеціаліст для ЗМІ готовий. І немає жодної потреби товктися п'ять років у виші невідомого чого. А особливо ж тоді, коли нас задурманювали всякими діаматами, істматами, історіями КПРС, політекономіями соціалізму та (справді, не вигадую!) курсом «Теорія і практика партійно-радянської преси». Добре, що ми з Василем, інфіковані грандіозними літературними амбіціями, не намагалися навіть скласти собі уявлення про всю ту абракадабру, а, маючи свої програми, вивчали в університетській бібліотеці, що нам хотілося і що вважали собі потрібним.

Ми перечитували всі новинки української літератури, критику й літературознавство. То був час триумфу шістдесятників, які стали для нас законодавцями літературної мови. Ми з усіх сил намагалися наслідувати їм. Василь ще активно віршував, я вже майже не віршував (слава Богу, зрозумілося: поетичний талант — не мій родич); обидва писали ліричні новели та етюди. Тоді це була якась пошесть — етюди. Писали про те, як, скажімо, цяпотять вода з ринви у відро. Як сходять у про-

яснілому небу сонце. Як западають нишкомом в безлюдних осінніх полях сутінки. Як весніє мелодія перших струмків серед ніздрюватих снігів. Яка прекрасна бентега охоплює юну душу перед першим побаченням. Одне слово, писалося безмежно заліризовано та засемантизовано про все.

Василь тоді був під впливом земляка Олексія Опанасюка, що редагував у Житомирській обласній молодіжці. Старший на кілька років за Василя, він уже встиг видати кілька книжечок ліричної прози, яка вирізнялася свіжою стилістикою і в якій була багата лексика зі сміливими вкрапленнями діалектизмів. Опанасюк уступав в сліди Валерія Шевчука та Євгена Гуцала, що починали як послідовники імпресіонізму Михайла Коцюбинського. Шкода, що Олексій потім збився на офіціоз і писав про війну з Німеччиною з позицій радянського ура-патріотизму. Те, що заповідалося в ньому (мав стати серйозним письменником), не здійснилося.

Наскільки пам'ятаю Василеві тодішні новели — це був густий побутопис. Маса реалій сільського життя, цитувань легенд і народних пісень. Це його цікавило значно більше, аніж типажі та характери. Етнографія витісняла психологію. Він, очевидно, ще не відчував, куди ведуть його творчі зацікавлення і що стане для нього визначальним завтра.

Василь перебрався до Києва і намагався десь тут зачепитися, хоч це було майже неможливо без прописки. До того ж, як він казав мені, в нього звідкись узялася репутація неблагонадійного. Звідки це на чоловіка впало? Хто і за що приклеїв йому цю наліпку, котра неймовірно ускладнювала його життя? Юнак із глухого польського села Забуда Коростенського району на Житомирщині, романтичний віршар, сам того не бажаючи, наживав собі репутацію порушника спокою. Якось розповів, що ще п'ятикласником удостоївся публікації своєї віршички про самотній сумний вітряк у районці. Майже історична подія в житті хлопчика. І перший конфлікт із сильними рідного села. Вітряк прийшов у Василів вірш не з уяви, а з реальності. Він справді стояв напіврозвалений на сільській околиці. Сільські владці виявилися глухими до ліричного пафосової вірша — вони сприйняли твір, як римований донос на їхню безгосподарність, і Василевому батькові влетіло за синове шкідництво. Мовляв, думати повинен, що пише, кому пише і як пише.

Перший творчий урок неофітові поезії, котрий, щоправда, нічого Василя не навчив. Василь так і не звик сторожко оглядатися навсідч і прораховувати, що можна писати, а чого не можна.

В журналістиці він виступав передовсім на теми екології. У нього чимало публікацій на оборону малих річок, котрі в нас нищилися — і, врешті, цілковито знищилися! — з маніакальною запопадливістю тупих «перетворювачів природи». Як на той час, то це вже було дисидентство, бо журналіст виступав проти обраного владою курсу господарювання. А що той курс злочинний і він дозволяє натхненно знищувати саме серцевищу людського існування, — то байдуже.

Василь за нашого знайомства кількаразово штурмував рукописами видавництва, але їх звідти відфутболювали, бо, мовляв, й те не так, і те... Не потрапив він у гурт фаворизованих початківців, які, може, й писали гірше за нього, але їх вели за руку впливові літературні вельможі.

Поникавши по Києву з наміром улаштуватися десь на роботу та ще зазнавши шлюбного фіаско, опинився десь у Немішаєві — там знайшлася для нього якась робота. І, здається, саме тоді він облишив своє віршування та конструювання сюжетів для белетристики. Василь почав писати щось принципово інше. Якось пояснив: у небуття йде наша національна цивілізація,

безжалюгідним потоком наступає непробудне безпам'ятство. Треба розповісти світові і самим українцям, які ми є, що ми безслідно розгубили на дорогах історії, що з нас вибили імперськими шпіцрутенами.

Це назвали народознавчими нарисами. Тут разом із багатющою фактологією зі сфер звичаєвого права, національної культури, української історії, особливостей побуту й господарювання в різних місцинах України зазвучала на високих ліричних «обертонках» сама наша душа. Василь почав писати це один-єдиний в Україні. Не модне й не популярне це тоді в нас було. В очах наших «позитивістів» та фронтдерів-напівлібералів воно виглядало карикатурним назадництвом Василь ішов проти течії. Його певнилася собі тверда віра в те, що він робить важливу національну справу.

Коли вже трохи злагіднився ідеологічний клімат в Україні, Василь зміг улаштуватися в редакцію часопису «Народна творчість та етнографія». І невідомо, кому більше пощастило: Василеві на журнал чи журналові на нього. Очевидно, він був найактивнішим автором часопису. Він написав неймовірно кількість матеріалів. Та ще ж, окрім кількості, — якість. Василь — вибагливий стиліст, який елегантно й економно висловлює думку, який добре знає те, про що пише. І в цей час раптом з'ясувалося, що він зовсім не застиглий інтроверт. Що він і красномовець, коли йому доводиться говорити на ту тему, котра йому самому цікава. І що він лідер та організатор — Скуратівський очолював не одну наукову експедицію з вивчення фольклору та етнографії. Одна за одною виходили його прекрасні книжки. І без будь-якого перебільшення можна сказати, що до нього в нас так ніхто не писав. Це була особлива проза, в котрій не тільки жили духовні первні українського народу, поетизувалися всі його призабуті раритети і звучала голосним відлунням наша усна історія. Щось подібне робили в російській літературі Володимир Солоухін («Владимирские проселки» і «Капля росы») та Василь Песков («Шаги по росе»). Там високо оцінили такого характеру книжки — ці автори були відзначені Ленінською і Державною преміями. Росіяни значно більше цінують своє, аніж ми — своє.

Тільки одиниці в нас розуміли важливість того, що робить Василь Скуратівський. Пам'ятаю, як радісно розповідав мені поет Володимир Коломієць, що в них у видавництві «Радянський письменник» готується до друку просто небувала за всіма вимірами книга — це «Берегиня» Василя Скуратівського. Коломієць, який кохався в українських старожитностях і в поезії якого відчутний прекрасний фольклорний струмінь, одразу оцінив унікальність «Берегині»

А потім усі — принаймні, я це бачив у столиці — бігали по книгарнях за «Берегиною». Книги катастрофічно не вистачало. В школах з'явилися народознавчі уроки й гуртки, в яких головною «дійовою особою» була саме «Берегиня» Скуратівського, що своєю появою виконала роль потужного каталізатора зацікавленості загалом нашої етнічною природою. Василь остаточно знайшов себе. І допоміг багатьом іншим знаходити нас. Щоб ми, зупинившись в шаленому круговинні буднів, роззиралися навсідч і нарешті задумалися: «Хто ми, звідки ми і навіщо ми?»

І що це таке: бути українцями?

Його не стало, коли він був у високому творчому зеніті.

Багато невлаштованих несправедливостей є на цьому світі. І тут — ще одна з них.

Але неоціненно, що Василь знайшов себе в собі саме такого. І ніхто не здужав йому зашкодити стати саме таким.

З пієтетним подивом замислюєшся над цим життєвим шляхом, котрий круто йшов усе вгору та вгору...

З мемуарної книги «З пам'яті дзеркала».

ВУШКО ГОЛКИ

після цього джип точно не зможе їхати».

Кен Фоллетт, «Вушко голки».

Кен Фоллетт — «лондонський валлієць», романіст і сценарист: «Стовпи Землі» (міні-серіал, 2010), «Третій близнюк» (ТБ, 1997), «Лежачи з левами» (ТБ, 1994), «На орлиних крилах» (1986), «Ключ до «Ребекки»» (ТБ, 1985), «Вушко голки» (1981) — ось неповний перелік екранізацій.

Відомий письменник Кен Фоллетт народився в 1949 році, у місті Кардіфф, що в Уельсі. Його батьки були дуже побожними християнами, і забороняли йому дивитися телевізор і ходити в кінотеатр, тому він знаходив віддушину в читанні.

У віці 10 років разом із сім'єю переїхав до Лондона. На диво, в школі йому було нудно і нецікаво, а його поведінка залишала бажати кращого. Але, в 13 років він серйозно поставився до навчання, і незабаром став одним з кращих учнів класу. Потім він вступив до Лондонського університету, де вивчав філософію. Це на нього сильно вплинуло, він став скептиком щодо релігії.

«Без радіо і телебачення, і без суботніх ранкових мультфільмів, які дивилися всі діти, я розважав себе читанням. У мене було мало власних книг, і я завжди буду вдячний публічним бібліотекам.

Якби не безкоштовні книги, я не став би жадібним читачем, а хто не читач — той не письменник».

***

У лондонському університеті Кен вивчав філософію, а покинувши університет, отримав місце на курсі журналістики — після того, як став все більше перейматися своєю роботою в газеті, почав писати.

Однак, навіть коли письменницька праця приносила гроші, він ще кілька років тримався за постійну роботу. У своєму письменстві бачив «щось на зразок жартівливого хобі».

Велика частина написаного ним у той час була опублікована, але книги продавалися не надто добре.

Кен раніше всіх усвідомив, що «Вушко голки» — найкраще з усього, що він робив до сих пір. Він згадує, як, сидючи за друкарською машинкою, сказав дружині Мері: «Це абсолютно приголомшливо!».

***

Англія, Друга світова війна, 1944 рік. Британська розвідка веде справжнє полювання на німецького шпигуна Голку. Він невловний і нещадний. Його завдання — дізнатися, чи справді у південно-східній частині Англії вже готові до дій потужні військові сили, що будь-якої миті можуть завдати нищівного удару

по гітлерівській Німеччині. Чи вдасться Голці розкрити план британців? Чи зможе суперагент обвести круг пальця англійську контррозвідку?

Кен Фоллетт настільки яскраво описує події та переживання головного героя, що змушує читача час від часу забувати хто в книзі «добро», а хто — «зло». А ще цікавішим є те, що читач не завжди розуміє на чікому боці автор, — тож і не може передбачити, чим завершиться книга.

Фоллетт паралельно веде аж три сюжетні лінії. Що ці сюжетні лінії коліс мають перетнутися, ми можемо лиш здогадуватися. Інтригуючий, напружений сюжет триває від початку до кінця.

Роман екранізували в 1981 році. Його перекладено тридцятьма мовами. «Вушко голки» приніс автору всесвітню славу і став справжньою сенсацією в літературних колах.

***

І на десерт. Описуючи собор у вигаданому місті Кінгсбрідж у романі «World Without End», Фоллетт був натхненний католицьким собором «Catedral gotica de Santa Maria» у місті Вігорія (Іспанія). Це призвело до великого припливу туристів, за що уряд міста встановив письменникові пам'ятник біля собору.

Матвій МАЛИНВУД.

«Ще за три милі — коли позадку залишилися півдороги — закінчилося пальне. Люсі вдалося примусити себе не панікувати. Звичайна швидкість людської ходи — чотири милі на годину. Вона десь таке читала. Фабер мав спортивну статуру, але в нього була пошкоджена нога. Принаймні коли він побіг за джипом, то точно погіршив своє становище.

Виходить, наразі в Люсі є перевага — десь на годину. Сумнівів у тому, що він переслідуватиме її, не було: радіопередавач у Тома, і він це знає. Раптом жінка задала, що під заднім сидінням (якраз для таких випадків) вони тримали пів сало́на пального.

Люсі неквапливо — поспішати було нікуди — дістала бляшанку та відкрила кришку бака. У голові з'явилася ідея,

жорстокість якої вразила її саму. Люсі закрутила кришку й пішла до передньої частини джипа. Пересвідчившись, що мотор заглушено, жінка відкрила капот. Механік із неї був кепський, але знайти дроти та кришку розподільника запалення було неважко. Відкриту бляшанку з паливом Люсі сховала всередині біля арки колеса. У ящику з інструментами знайшовся ключ для свічок запалювання. Жінка відкрила одну свічку й опустила її просто в бляшанку з паливом. Залишилося закріпити клейкою стрічкою і можна закривати капот.

Коли Фабер дійде до машини, він спробує її завести. Свічка дасть іскру — й пальне вибухне. Люсі не могла напевне сказати, наскільки сильним буде вибух, але

Наталка ПОКЛАД

Традиційні маньківські хати мого дитинства будувалися з глини (вальків). Мали дві половини: «теплу», де стояла піч і жила-функціонувала родина, й «холодну» хату з чималим столом і лавами довкола нього — для різних okazій (весіль, родин, похоронів тощо). Вкриті здебільшого солом'яними сніпками, невеликі й невисокі, з біленькими стінами й рудими призьбами, ці хати тримали тепло взимку (на цю сувору пору вони зовні ще обкладалися околотами, кукурудзинням тощо) і прохолоду влітку. Пам'ятаю останню таку — старої Сабанської коло церкви: вистояла аж до 80-их, коли всі інші вже були перекриті бляхою чи шифером. Але скільки ж різних дійств, радісних і сумних, бачили ці хати, скільки колісок вигойдальось на їхніх сволаках!..

У нашій старої хати були ще й темно-зелені віконниці, а при вході до сіней — невеличка загорожа-ганочок із куценькими лавочками по боках. Стояла хата на височенькому кам'яному підмурку, засадженому півниками-ірисами. При одному її вікні, неподалік ганку, росла морелька, а ген на розі від дороги, впираючись у мур, — крислата біла шовковиця, біля якої все літо «паслась» численна напівголова дітлашня нашої вулиці, спрагла солодкого плоду.

За хатою були зарослі кущами й бур'янами затилки, куди не зазірало сонце і де ховалися різні таємниці. Саме там я, мала, уздірла одного разу здорового павука й надовго налякалась...

Коли повмирали батьки мого тата — Тихін та Ликера, а його, малого, віддали в патронат, колгосп зробив із «холодної» хати склад міндобрив. Спочатку міндобрива

зберігались у діжках, але діжки були дефіцитом, їх завжди розкрадали, тому почали ті міндобрива просто висипати на купу. А на горі народ здонив і зваловав різне сміття: бо ж господаря — нема...

Мама з татом стали жити в хаті холодної осені 1942-го — після весілля. Мама дуже любила іншого, проте батьки всилували її до цього замінити, і головним їхнім аргументом було: «Там же хата під бляхою, на подвір'ї кирниця, і лиш вас двоє: ніхто не буде вмішуватись...».

Стіни в хаті весь час мокрили, особливо взимку, бралися пліснявою, й господаровита мама щороку мусила їх шкрябати та білити, однак це мало допомагало...

Минають роки, а моя пам'ять міцно тримає все, до подробиць: мисник праворуч від порога, лава вздовж стіни, велика скриня в кутку під покуття, поруч — ножна швейна машинка, а над нею — чорне радіо «капельох», тоді по колу — піл, лежанка і піч із штандарами. В кутку між пічкою й порогом завжди стояли, спершись на прилічок, рогачі й кочерга.

Пам'ятаю гостей за столом-скринєю в «теплій» хаті, а на столі миски з квашеними яблуками, квашеною капустою і паруючою картоплею. Гості весело й голосно перемовляються-чаркуються, а тоді — співають, і я від того млію на теплій печі...

Пам'ятаю хрестини сестри Люби: кінець зими 1959-го, розгало болото, долівку в сінях і хатах мама притрусала очеретом (де і взяла його?!), гості в чоботях волочать той очерет за ногами, — але після частування вже вийшли, веселі, з-за столу й, приспівуючи «Ой на горі жито, сидить зайчик, він ніжками чеберяє, якби такі ніжки

ХАТА

мала, то я б ними чеберяла, як той зайчик...», танцюють-скачуть над поставленими навхрест рогачами й кочергою. Я стою в сінях і зачаровано дивлюсь на те все. Найкраще виходить у голосистій тітці Галі Гозносумихи — вона рідко збивається з ритму і, прудко метляючи важкими чобітьми, не торкає ними кочергу й рогачі, тож за це їй — нагородою...

За дверима в сінях, під лядою, — яма-погріб, а в ньому в діжечках залишки всякої квасенини, ще трошки бараболі, а в пляшках — смачнючий солодкий квас: мама навчилася його робити, цього разу він вдався, і гостям дуже подобається. «Не треба горілки — давай квасу!», — регоче-наказує тітка Гала.

...Мода на великі хати прийшла на межі 50- 60-х. То одні, то другі наші родичі зводили свої нові оселі. Мама дивилась на ті палаци й зітхала. Її намагання якось модернізувати нашу «ковбицю» (викинули одну стіну і з кладовки зробили кухню, дідунь Ксень покладали в ній нову піч та трубу) давали мало: ми, троє дітей, росли і потребували простору, а в мамі сил не прибувало. Тож, хоч як тяжко й бідно жилося, вирішили потроху стягуватись на більшу хату. Аби здешевити будівництво, надумали: одного року наробити саманів, а другого — вже звести стіни.

Якогось погожого березневого дня 1963 року стару хату почали розвалювати, а довкола неї вже копали новий підмурок. «Робіть хату великою і високою — у вас трое гавриків росте, понаводять зятів-невісток — усім буде місце», — казали-раїли батькам. Я на тоді мала 11 «із хвостиком», Толя

— майже 9, Люба — 4. А в мамі — колгоспна норма...

Скриню, шафу й іншу сяку-таку цінність роздали на збереження родичам, а з усім дрібним причандаллям перейшли в тісну холодну комору в шопі, де й зимували. Плита, яку дідунь зробили біля дверей, гріла лиш тоді, коли в ній горіли дрова...

Саме тої весни мене схопив апендицит, тож якогось дня мама не пішла в поле, а колгоспною попуткою, що якраз, на щастя, їхала за чимсь у райцентр, відвезла мене в Бершадь у лікарню...

Із щоденника — спогади мами (2004).

«Наче зараз бачу: ти після операції. Я кажу: «Толику, помагай ти. А він малий. Узвясь підняти саман і не може. Стоїть і плаче: «Я його не підніму». І я плачу, штурхаю вас. А покійна Палажка, гарно вбрана, через дорогу дивиться, як я увихаюсь. А тоді розібралась і прийшла: «Я бачу, що тобі так тяжко, то трохи поможу». А в нас у хаті — лиш діжка квашеної капусти. І мають прийти люди робити заміс. Явдокія принесла казанок бараболі, то я її чуть у руки не цілувала. Якийсь мішок вермішелі купили і так перебивались. А рік видався дощовий, — ой же набідувались! Я рвалась, відробляла людям за все. Хіба їла? Тяжко робила, а ввечері кличуть вечеряти, а я біжу додому, бо він буде сваритись, та й діти голодні... У Стояна, як робили, вже 11 вечора, а вони ще не покидають. Кажу, ви як хочете, а я пішла, бо ще й не знаю, чи буду в хаті ночувати, як розвариться. Отоді й приробила собі язвуй...»

Шопу строїли — не було ні камінчика. А в Сюньки в долині стояла баня, і люди її розбирали (1943 р.). То дід узяли воли, ми тоже поїхали, набрали такої невипаленої

цегли і це з неї зробили підмурок, того вона така й гнила, ця шопа...»

Хата народжувалась тяжко — і радісно. Із весняним теплом-погодою ми тягали із великих прямокутних куп, накритих на зиму клейонками, брезентами і ще бозна-чим, самани, а майстри зводили стіни. Високі! Тим часом із столяром уточнювались ціни на шальовку, яку він робив усю зиму. А коли до кінця літа нарешті вивершили дах — дощів уже не боялись.

Першу зиму перебули в рудій хаті і ніяк не могли її обігріти (як не можемо обігріти й понині). Але ж скільки світла й простору з'явилось! Яка луна й висота!

З дебелих дерев'яних «козлів» (і позичених, і тих, що збили дідунь) мама з тіткою Ксенею чи ще якоюсь жінкою гладенько штукатурили стіни й по свіжій штукатурці вибивали гумовими формами візерунки виноградних грон. Надто довга й марудна то справа, бо стін — ого як багато! Але мама захотіла тої краси. А як висихало, вони на руду глину клали чамур — аж долоні тріскали...

Згодом мама звершувала правічний жіночий ритуал — розводила білу глину, трохи підсинювала її і вже сама щіткою мастила стіни. Із тих самих «козлів», волочачи їх із одної кімнати в іншу. Хата оживала...

...Тепер багато із тих набуваних великих хат стоять, красиві й пишні, лише для okazій, а люди, особливо старші, туляться у своїх теплих і по-мудрому збережених старих. Бо там затишніше їхній душі й економніше жити. А мама до кінця життя каляла, що дала згоду робити хату великою і високою: і обігріти її тяжко, і білити — то «рівно з головою», і не випало жити в тій хаті зятям-невісткам, а лиш маминій самоті...

ДЕ-ДЕКОМУНІЗАЦІЯ: СТОЛІТНЯ ВІЙНА ЗА КОЖНУ ВУЛИЦЮ

Топоніміка нової громадянської свідомості і старого світу

ІЗ ЗАПИСНИКА
ЖУРНАЛІСТА

Коли в наш район прийшла перша звістка про смерть вояка в АТО — Василя Бондаря, приголомшення не могло знайти виходу для полегшення. Здавалося, що хоч пафосні слова прощання над могилою героя мають залікувати опік першою смертю. Найстрашніше було думати: «Аби ж за першим та не було другого...».

Та вони були. Вони гинули нещадно за те, щоб ми тут жили і не боялися. І гинучи, хлопці вже не чули наших пафосних слів і обіцянок. А обіцянки звучали. Наприклад, під час поховання отого — першого, хтось із посадовців на хвилі патріотичного піднесення пообіцяв, що в Чоповичах (а саме там ховали героя) іменем Василя Бондаря назвуть вулицю.

Обіцянка-цяцянка. І обіцяного три роки ждуть. Іменем загиблого захисника так і не назвали одну з вулиць селища.

Тема перейменування обговорювалася в соціальних мережах. Закидалося: «Він не з Чопович, а з Барвінок!» або «Він взагалі родом з Одещини!». Отак повелася громада, яка територіально живе укупі більше тисячі років, і небіжчиків усі везуть ховати на одне для двох населених пунктів

— Чопович і Барвінок — кладовище.

Що там Василеві? Він був відданим чоловіком своїй дружині, гарним батьком своїм дітям і вірним сином — Україні. Коли в кінці 2014 року лікував у Києві зламану (на фронті!) ногу, міг не повертатися у зону бойових дій. Та й лікарі не пускали. То він пройшов обстеження не в госпіталі, а в звичайній лікарні, тим перехитрувавши заборону. І повернувся на фронт. Щоб уже скоро ніколи не повернутися додому живим.

Де ж був його дід? Чоповичі? Барвінки? Одещина? Він вже не скаже. Але лишився спогад у дружини — прохання Василя про те, щоб його поховали, раптом що, в польській землі. Чому? Бо йому дуже припало до душі, як тут, на малій батьківщині його дружини, в поминальні дні виявляють увагу до померлих... Дружина виконала волю Василя.

Однак обіцяної промовцями на похороні вулиці немає. Герой є. А вулиці немає.

***

І якби ж ця історія була винятком. Тоді можна було б опустити очі долу і шось пробелькотити у своє виправдання. Та історія в новому сюжеті не просто повто-

рюється, а урізноманітнюється колізіями цинізму.

Є таке селище Гранітне. Ні, не те, що на сході. Тут, у мирному 100-кілометровому радіусі сусідства із столицею. Звідси пішов воювати свій — це його мала батьківщина — Олексій Влодарський. Герой, який міг теж після першої ротації більше не йти на війну. А таки пішов, як і Василь Бондар. І загинув.

Громадські активісти ініціювали перейменування однієї із центральних вулиць смт Гранітне на честь Влодарського. На підтримку було зібрано більше 200 підписів мешканців вулиці, де бігав ще малим і ріс-мужнів захисник і яку планувалося перейменувати на його честь. Здавалося б, що ще треба — є підтримка земляків?

Виявилось, не вистачає схвалення селищної ради і селищного голови. Молодий очільник громади (чинний тоді селищний голова пан Курса) мав би сповідувати нові віяння. Щодо декомунізації назв вулиць — у тім числі. Мав би, але не сповідував. Його ідейні пріоритети під впливом старих векторів перебували чомусь під старими лозунгами. Принаймні на фасадній стіні селищної ради висіла донедавна табличка з назвою вулиці... ім. Леніна. А причину такого дбай-

ливого зберігання старої назви селищний голова пояснював увагою до пам'яті старших: буцім, вулиці називали наші батьки і діди, тому з цим треба рахуватися. Історія! Її, буцім, треба шанувати. (Навіть якщо це історія знищення твого народу?).

Ну, навряд чи батьки й діди називали. Хто їхню думку питав 70 чи 50 років тому? Партія сказала і зробила. Та і не важливо вже. Важливі сучасні актуальні топоніми. Є вулиця Чехова, активісти хочуть перейменувати її на Олексія Влодарського. Проте товчеться, як вода у ступі, ситуація з перейменуванням. За цей час знайшлися земляки, які вже відкликали свої підписи із звернення про перейменування на честь героя. Хоча їх одиниці. Але серед них були навіть ветерани АТО, члени їхніх родин, депутати селищної ради. На сесії селищної ради в каденцію колишнього голови питання перейменування «завалили». Така дивна оборона проти героя, який не може навіть поцікавитися. прокоментувати: «Чому, земляки?».

Бо немає волі громади. Чи потрібне перейменування самому герою? Не знаємо ніколи. Але ж нам воно точно потрібне! От тільки нам — це кому?

Де той список НАС, щоб знати, на кого можна спертися раптом що...

Отже декомунізацію у Гранітному було теж завалено? Чи з-під завалів новий староста таки добуде іскру української пам'яті?

***

Усе непросто.

Може ще зарані ми почали перейменувати вулиці на честь героїв війни з Росією? Але як можуть бути в наших містах і селах вулиці з назвами часів старої і ворожої нам імперії, якщо вона і вбиває наших синів і батьків? У містах і селах, де трапляються акції вандалізму щодо меморіальних дошок та могильних пам'ятників з іменами героїв і просто наших земляків.

Щодо батьків. Не знаю, що і казати.

В селі Скурати — могила ще одного нашого героя, у якого під час несення служби не витримало серце. Олександр Яхновський. До останнього залишався із своєю частиною в Криму, де служив багато років. Але змушений був обирати — вибрав Україну і захищав її вже там, де міг і був повинен, як професійний військовий.

(Закінчення, на стор.9)

Мойсей Вишневе Дерево

Христина
КОЦІРА

«Чого ти, жиденя, тут лежиш?» — спросив мене поліцай, котрий увидів, що я ховаюся у траві. А навколо крики, плач, автоматні черги. На моє щаст'є, він тихо мене спросив, бо ця розмова була між життям і смертю. А я йому тихо відповів: «У мене золото є. В підштанниках зашите».

В мене нічого на самом деле не було, просто сказав перше, що в голову прийшло. Він наказав лежати і чекати, коли вернеться, а сам пішов. Я ще трохи полежав, потім почав повзти, довго повз. І кинувся тікати.

Моїх маму, тата, брата, сестер і шістьох маминих сестер з сім'ями тоді розстріляли. Отцу було — 48, мамі — 46, сестрам — 16 і 18, братішкє — 5. Мені було 13 років. Якби хтось розказав, я б не повірив.

В 1941-му році були розстріли. В серпні-вересні. Спочатку зігнали в гетто, але воно було не більше місяця. А потім сказали, що везуть всіх на роботу, вивели за місто і розстріляли.

Когда я тікав, случайно встретил человека. Він спросив, куда я йду. Я відповів, що йду

на Вінницю. Але я був оборваний, в лахміттях. А він каже — розкажи правду. І він мене пожалів. Привів додому, там бабушка була. І вона, неграмотна жінка, мене не питала, чи я єврей, чи не єврей, вона сказала: «Радянську людину треба спасти». Дуже добре до мене ставилась.

Я був у них рік. У бабушки було ще 7 чоловік, їсти не було що. Я кажу — буду ходити просити. А бабушка мені казала: просити не стидно, красти стидно. Ото була моя наука від бабушки. Я цілий рік ходив і просив.

Ніхто не здогадувався, що я — єврей. Думали, що українець. Перший-четвертий клас в єврейській школі вчився, а п'ятий-шо-

стий — в українській, мову добре знав. Але потім поліцаї почали підозрювати, що я єврей, і я втік звідти, працював у колгоспі, це вже був 43 рік. Телята пас. Заробив за сезон два пуда картошки, пуд хліба

Моє прізвище Вайншельбойм. Перекладається: вишневе дерево. По паспорту я Міша. А насправді Мойша, Мойсей. У мене дедушка бил Мойсей, я по дедушке. У нас так прийнято».

Зі спогадів Мойсея Вайншельбойма. Він — один з 15 бердичівських євреїв, котрі дивом вціліли під час Голокосту.

У серпні-вересні 1941 у Бердичеві німці розстріляли 40 тисяч євреїв.

Фоторафія Олександра Хомієнко.

Укralи бронзового Леніна

У смт Ружин Житомирської області невідомі вкralи 4-метровий пам'ятник Леніну, виготовлений з бронзи. Про це в соцмережі повідомив заступник Ружинського селищного голови Віталій Березовенко.

«Ще у 1990 році на замовлення тодішньої радянської влади було виготовлено 4-метровий пам'ятник Леніну, який планували встановити у центрі селища на місці, де зараз пам'ятник Тарасу Шевченку. Але так і не встигли — Союз розвалився, і ще не встановлений пам'ятник відразу відправили на зберігання в одну організацію, потім — в іншу. Деякий час він був на зберіганні, навіть, у тодішній міліції, аж поки не опинився на території рибгоспу. Дуже багато років лежав він там на закинутому дворі такий само всіма покинутий і нікому не потрібний, навіть устиг чагарниками зарости.

Ще у листопаді минулого року він точно був на місці, що встановлено Актом інвентаризації. А тут раптом вчора телефонують і кажуть: а перевірте-но пам'ятник, є великі сумніви, що він досі там. Приїжджаємо і... Від пам'ятника і слід зник. Точніше — слід якраз і залишився — відбитки того як Леніна тягнули по двору, а потім, очевидно, завантажили на авто і вивезли у невідомому напрямку. Звісно — ніхто нічого не бачив і не чув, хоча територія охоронювана, і пройти на неї непоміченим складно, не те, що проїхати вантажівкою», — написав в Facebook Віталій Березовенко.

Чоловік додав, що в пам'ятнику 3,5 тонни бронзи, і він досі перебуває на балансі селищної ради. Вартість пам'ятника оцінюють в 350 тисяч гривень.

Наразі пошуками зниклого Леніна займаються правоохоронці.

«Субота».

(Закінчення, початок на стор.8)

Пам'ять його вшановується у рідному селі, рідній школі. Проте коли стало питання назвати вулицю його іменем, думка мами стала опріч думки громади. А мама була проти. Закон є закон. З дозволу рідних лише.

То, може, ми таки поспішаємо?

***

Згадався ще гіркий приклад до цієї гіркої теми.

Питанням перейменування доводилося цікавитися частіше, ніж просто членові громади, бо входила до міської топонімічної комісії.

Якось обговорювалося питання перейменування однієї із міських вулиць поблизу школи №4 (раніше вулиця болгарського комуністичного лідера Димитрова), де вчився ще один загиблий на війні з Росією земляк — Олександр Гулькевич. І один із членів комісії (приятель загиблого Є. Купневич) розповів, що під час відпустки вояка вони з Сашком спілкувалися на тему декомунізації топонімів, перейменування вулиць. Сашко не збирався помирати, а тему зачепив так. мимохідь... Вояк тоді сказав, що не хотів би, щоб його іменем називали будь-яку вулицю! Ось так. Бо спостерігав, як ці процеси перейменування викликали некоректні, м'яко кажучи, дискусії.

***

Отак топоніміка стала теж другим фронтом.

У нас лишаються вулиці Суворова і Кутузова, Гагаріна і Терешкової, Ватутіна і Котовського. Але почасти проблематично

назвати топонімічні об'єкти іменами Мазепи чи Бандери, Коновальця чи героїв Базару, Гузара чи Шептицького, Олексія Володарського і Василя Бондаря.

Мабуть, таки треба часу. Адже ментальне роздвоєння триває. Нікому не муляють око старі табличка з комуністичною топонімікою на багатьох адресах мого малого міста і околичних сіл. То є світ, радіус, комфорт, середовище людей, які його свідомо чи несвідомо захищають. Дарма, що самих людей із їхнім старим світом кров'ю, ціною життя захищають герої новітньої війни...

Треба часу? Аби в поспіху не доводилося називати вулиці вже дуже коректними, а насправді — конформістськими найменнями, яких уже теж повно усюди: Затишна, Садова, Мирна... Це так душевно і так безлико. А мешканці, які пропонують подібні назви, мотивують їх бажанням мати такі топоніми через побиювання: прийдуть назад комуналяки чи яка нова пошесть і почнуть на свій лад знову перейменовувати! То нащо ж пускати назад комуналяк і нову пошесть?

***

Поблизу Малина є не менш древне, ніж моє місто, село Українка. У нього багато цікавих особливостей. І одна та, що в ній ніколи не було вулиці Леніна і пам'ятника Леніну! Такий парадокс. Як вдалося в більшовицьку епоху оминати це клеймо? Загадка.

Однак і у цій же громаді не все так однозначно.

У мене в архівах знайшовся документ — рішення виконкому сільської ради від 27 червня 2014

року (у країні вже проливалася кров захисників, із України теж декілька чоловіків боронили нашу землю). Так у тому рішенні «Про перейменування вулиць села» зазначено: «На виконання розпорядження голови ОДА №148 «Про забезпечення виконання Указів Президента України», керуючись п.1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконком сільської ради вирішив: «Не проводити перейменування вулиць у с. Українка Української сільської ради». Занавіс.

***

Позаминулого року, беручи інтерв'ю у старожила малого села, яким є колишній Червоний Плугатар, — 90-річної Надії, торкнулася теми перейменування. За совєцької доби село було перейменоване. Хутір Косня став селом Червоний Плугатар.

А знаєте, скільки червоні тими Плугатарями карта України? Є такі назви в Луганській, Чернігівській, Дніпропетровській та інших областях.

Здавалося б, то колоритне українське хліборобське — Плугатар! Ратай, орій! Вдало совєцькі ідеологи проманіпулювали гарною українською лексею. Аж так, що баба Надя ображено дорікнула, а односельці підкивували, що їх ніхто не запитав, перейменовуючи Плугатар ретроспективно у Косню.

І це при тому, що сама селянка народилася на хуторі Косня, її батько був там ще вільною людиною. Вона ж сама тяжко працювала на радянську панщину, терпіла трудовні, орала по війні волами вже звільнену землю із

найменням Червоний Плугатар, голосисто прославляючи її народною піснею...

Це баба Надя, яка мені ось торік співала ще сильним голосом рідних пісень, втираючи слезу на чорній від часу щоці. Це наша людина, онук якої, між іншим, воював на цій новій світовій війні за ...Червоний Плугатар, вбачається.

Дорікаю? Ні, констатую.

Бо, мабуть, отак руба питання декомунізації ставити перед громадами не варто було. Чи ж насправді закон про декомунізацію врахував людський фактор? Можливо, було механічно перейнято звичку більшовиків-комуністів силовим методом любити свою нову ідею?

А як же варто було запроваджувати декомунізацію?

Мабуть, потрібно викохати нову ментальність, де просто не може бути «за замовчуванням» сіл Крупське чи Жовтневе, вулиці Комінтерну чи Танкістів-кантемірівців, вшанування катів українського народу й ідеологів ворожої держави.

***

Мені пощастило народитися і жити на вулиці імені Корольова. Вона не потребує декомунізації.

Коли йдемо з чоловіком до міста, частіше обираємо шлях своєю вулицею, хоча ближче було б звернути, як ми кажемо, на Пешкова або Койкого (то, здогадалися, вулиця Горького).

Чи є у мене упереджене ставлення до пролетарського ідола й ідеолога більшовизму? Фіфти-фіфти. Дякую Максиму Горькому за підтримку Коцюбинського. Дякую за «Васу Железнову»

і один із улюблених моїх романів «Клим Самгін». Але я, ей-бо, воліла б повернути старий топонім нашого кутка — Задрипанка (якщо вже ніяк не наважиться громада на вулицю Теліги або Сікорського...), хоча б заради того, щоб вшанувати пам'ять свого батька, який народився і бігав босоніж Задрипанкою. Знаєте, тут віками були болота. Тому на вулицях робітничої слободи Задрипанка ще 50 років тому грузили по пузо підводи і губилися в багнюці п'яти малинської босоти.

Але зараз ці кілька вулиць старого кутка міцно вросли в одну з центральних вулиць, яка благого часу перейменування перших років незалежності стала вулицею Винниченка (того Винниченка, який з новою українською командою державників не зміг, вибачаймо йому, втримати Вільної України). І мене бентежить не лише, як довго я ходитиму по Пешкова, а й те, що чимало мешканців вулиці Винниченка увічнили талановитого письменника написанням його прізвища через «і». Ой та ой...

Це, либонь, відомста за те, що письменником він був винятковим, а державником — таким собі? І тому оте «так собі» (і не лише його!) зараз відгукується нам в новітній топоніміці: «і так сойдьот».

Чи ні? Може, я занадто доскплива? Просто так хочеться замалювати кров'ю загиблих у 20 і 21 століттях синів-визволителів табличку «вул. П. Морозова» на вулиці Стуса чи «вул. Р. Люксембург» на вулиці Лисенка. Тільки хто ж дозволить? Де-декомунізація поки ще пантрує.

Ірина КРИМСЬКА.

Ідейні підвалини П'ятої республіки були вперше викладені за 12 років до її заснування — у відомій промові генерала де Голля в норманському містечку Байо, яка була присвячена другій річниці висадки союзників у Нормандії. Згодом сподвижник де Голля правник Мішель Дебре втілює ідеї, вперше сформульовані генералом у цій промові, в Конституції 1958 року, яка досі є Основним законом Франції.

Місцями ця славнозвісна промова фантастично резонує з сучасними українськими реаліями. Просто заміняй «Франція» на «Україна» та «французів» — на «українців» — і дивуйся, наскільки актуально звучать слова, вимовлені далекого 1946-го року. Спробуємо?

«...юридично та фактично державна влада має право так називатися лише в тому випадку, якщо виражає вищі інтереси нації та спирається на довіру громадян. Зводити будівлю державних інституцій на інших підвалинах означає будувати на піску та ризикувати, що ця будівля знову завалиться за першої ж кризи, які так часто спіткають нашу країну».

«... Україна досі чекає на Конституцію, яка б була створена для неї і яку б вона могла прийняти з легким серцем. Утім, якщо є підстави засмучуватися, що належна конституційну будівлю ще не зведено, то, з іншого боку, кожен погодиться, що краще трохи почекати на якісний результат, аніж отримати зроблений нашвидку симулякр».

«Як результат чисельних потрясінь, які ми пережили, в нашому суспільстві накопичилася отрута, що живить нашу давню схильність до розбрату й суперечок. Останні неймовірні випробування, що випали на нашу долю, лише погіршили становище».

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНСЬКОГО ДЕ ГОЛЛЯ

В умовах кризи він зажадав надання йому повноважень з вироблення нового тексту Конституції. Парламент, вказавши лише п'ять найбільш загальних вимог до основного заколи, відмовився від контролю за його створенням. Проект був переданий на референдум, оминувши парламент. В основу документа лягли конституційні погляди Шарля де Голля, висловлені ним, головним чином, у промові в Байо 16 липня 1946

«Справа в тому, що колотнеча й хаос мають своїм прямим наслідком неповагу громадян до владних інституцій. І тоді достатнього найменшого приводу, аби виникла загроза диктатури».

«Сказаного досить, аби зрозуміти, наскільки нашим новим демократичним інститутам потрібно самим фактом свого існування врівноважити нашу перманентну політичну колотнечу. Для нас, особливо в тому місці та часі, де ми перебуваємо, це питання життя та смерті,

бо на кону добробут, незалежність та саме існування України!».

«Колись стародавні греки питали в мудрого Солона: «Яка конституція найкраща?». Солон відповідав: «Скажіть мені насамперед, про який народ і про яку добу йдеться?». Сьогодні ми говоримо про українську націю та складний і небезпечний час. Будьмо такими, якими ми є, і приймемо нашу добу такою, якою вона є. Попри величезні виклики ми маємо досягти успіху в докорінному

оновленні країни, яке принесе кожному українцеві більше добра, більше безпеки, більше радості та зробить нас чисельнішими, сильнішими та доброзичливішими один до одного.

Ми маємо зберегти свободу, яку так важко відстояли. Ми маємо піклуватися про долю України, якій належить подолати чисельні перепони на своєму шляху до міцного миру. Ми маємо поділитися з нашими братами-землянами усім найкращим у нас, аби допомогти нашій старій нещасній матері Землі.

Будьмо ж далекоглядними та наполегливими як у опрацюванні, так і в дотриманні норм свого власного суспільного життя, які мають слугувати нашому єднанню, замість того, аби шукати — як ми це постійно робимо — приводів для розколу. Вся наша історія — це низка трагедій, коли ми роз'єднані, та великих злетів, коли ми, як вільна нація, об'єднані під проводом сильної держави».

Майбутній український Дебре в нас, сподіваюся, вже є. Залишається молитися, аби Господь послав нам українського де Голля...

P.S. Французький оригінал, англійський та російський переклади промови знайти в інтернеті неважко, а от українською про другу промову генерала де Голля в Байо навіть статті у Вікіпедії немає...

Gennadiy DRUZENKO.

Фото з мережі.

Сергій КОСЯК

(Продовження. Початок у №1, 2, 3).

ГЛАВА 3. ПЕРЕД БУРЕЮ

20 березня 2014 року.

24-й день молитовного марафону Диявол не дремає, але прийшов він зовсім із несподіваної сторони.

Я очікував на появу російських нацистів і агресивно налаштованих донеччан, але прийшов ворог із церковного середовища з російським прапором на плечах. Та ще й з ультиматумом: ми маємо приєднати український прапор — тоді він заховає російський.

Жодні умовляння-переговори не діяли, і над нашим молитовним майданом раптово став майорити російський прапор, який для багатьох зараз є символом окупації.

До того ж деякі донецькі пастори відмовилися від участі у молитві саме через прапор України у наших руках, звинувативши мене в політизації церкви.

Я був готовим до побиття розлюченими гопниками, навіть бути убитим, але цей удар виявився набагато сильнішим і болючішим. Невже прапор України, у якій ми живемо, став каменем спотикання, який заважає молитися разом?

***

Вчора у Донецьку йшов сильний дощ, але зібралося близько 30 осіб, і ближче до вечора ми встановили намет 3х3 метри, більша частина людей набилася туди на молитву. Але тривога досі не полишає мене.

Першими, іще під час встановлення, прийшли міліція і комунальники, однак комунальники не рядового рангу. Були дуже ввічливими і обережно нами цікавилися. Очевидячки, ті, що на площі Леніна, так їх зашугали, що вони реально побоювалися. Я показав повідомлення про встановлення намету, і ми розійшлися мирно. Щоправда, вони заборонили нам робити отвори в асфальтові, тому палатка трималася на шлакоблоках.

***

Сьогодні вранці молитовний намет почав працювати повноцінно.

Поки все тихо, люди підходять, цікавляться, хтось реагує схвально, хтось не дуже. Основні запитання — «хто ви?» і «ви за кого?». Неподалік, у штатській машині, — менти й СБУшники, наші хлопці їх виявили, та вони, схоже, не дуже і ховалися. Поки що всі спостерігають, але мої номери на автівці уже разів 15 сфотографували. Номери у мене дніпропетровської реєстрації, добре, що не львівської і не хмельницької.

***

Перша половина дня пройшла без ексцесів, веселіше стало близько п'ятої вечора. До намету підійшла дівчина, сфотографувала його з усіх сторін, через «айфон» комусь скинула фото і поїхала. Далі було у стилі кінця 80-х: із скрипінням гальм підкочує автівка не із дешевих моделей, вивалюються хлопці, гарно вбрані, з глибоким відбитком «господарів життя» на обличчі. Підійшли до намету, почали розпитувати, хто ми і що робимо на землі донецькій.

Чергові отримали інструктаж, як чинити у таких випадках: на

ДОНБАС, ЯКОГО ТИ НЕ ЗНАВ

ЩОДЕННИК СВЯЩЕННИКА

всі запитання — одна відповідь із посмішкою: «Ми проповідуємо Христа розп'ятого. Ми віримо у Нього живого і воскреслого». Релігійний контекст вибив «гостей» із ладу. Напис «Молись за Україну» у жовто-блакитному виконанні очевидно різав їм око, та і саме формулювання молитви за Україну, очевидно, їх не влаштувало.

Але наказу згори не було, і вони пішли.

***

У Донецьку вирують пристрасті, проте коли ми приходимо на молитву, то розуміємо: чиясь невидима рука нас захищає.

Дякую всім, хто молиться, ми як і раніше у Донецьку єдині, хто відкрито, публічно і систематично сповідає, що земля, на якій ми стоїмо, — це Україна, дана нам Богом.

Перекажіть усім, хто молиться, від нас привіт і вдячність, ваші молитви для нас багато важать, ми відчуваємо, як у Донецьку змінюється духовна атмосфера.

Ще забув сказати найголовніше: сьогодні йшла мимо дівчина, яка побачила прапор України і підійшла до нас, простояла всю молитву, а наприкінці прийняла Ісуса у каятті.

Донеччани, підходьте до намету, підтримайте молодь, яка там постійно. Ви ж прекрасно знаєте, що місто заражене ненавистю, і тим, хто у наметі, потрібна ваша підтримка.

22 березня 2014 року.

26-й день молитовного марафону У Донецьку — переломний день, і ми встояли. За кількості метрів від нас іде мітинг за Януковича під російськими прапорами. Декілька тисяч мешканців Донецька просять Януковича повернутися і навести лад у регіоні. Люди ходять із георгіївськими стрічками, щось проголошують, але в духовному світі я почуваю перемогу.

Над нашим молитовним наметом — прапор України і прапор Донецької області, для Донецька це нині дивина — небезпечно відкрито використовувати українську символіку, якщо вона не на держустанові.

Усім, хто підходить до намету, ми пропонуємо помолитися. Більшість погоджується, духовна література тане на очах. Багато хто просто каже «спасибі». Підходять декотрі з проросійськими настроями, явно бажаючи посваритися, але ми пояснюємо, що ми тут молимося, а не з'ясовуємо стосунки. Бачать, що ми не йдемо на конфлікт, повертаються і йдуть геть. Церква проявляє гарне свідчення для міста у вірі, терпінні і сміливості.

***

...Не все так просто, як я думав. Ось які повідомлення я прочитав опісля написаного першого статусу: «Шановний пасторе! Через декілька хвилин, як ви поїхали, ми пішли до нашої машини. За нами пішло троє парубків, надягнувши балаклави. Ми сіли до машини — нас обстріляли. Налець утекли. ДПС відрядила нас у відділення, там якийсь дивно поведи себе, і ми поїхали, поки нас не зробили винуватими».

Я це до того, щоб завтра брати були украї обережними. Можуть бути провокації.

23 березня 2014 року.

27-й день молитовного марафону

Ми стояли на нашому молитовному майданчику, коли у місті біснувався натовп проросійських активістів, який руйнував все, що нагадувало йому українську символіку.

У нас кидали каміння, яйця, стріляли, ми із страхом йшли на молитву, але не відступали. Ми проходили через внутрішні конфлікти, коли поставало питання, використовувати чи ні прапор України, позаяк за це б'ють, не дивлячись на вік і стать. Але ми його підняли, бо молимося за Україну і не хочемо бути боягузами. Опісля останнього інциденту зі стріляною ми навчилися відходити організованими гуртами і розчинятися у натовпі.

Багато ще чого було, але ось сьогодні нас визнали навіть опоненти.

***

Знову був проросійський мітинг — як завжди, гасла, вигуки, все це більше спало на театралізоване шоу. І ось прийшли парламентарі з площі Леніна на чолі з комендантом їхнього наметового містечка. Це були справжнісінькі перемовини. Не буду вдаватися до всіх подробиць, але у підсумку вони стояли разом з нами і молилися.

Наш прапор України буде стояти там, де і стоїть. Вони залишилися такими ж сепаратистами, як і були, але ми до них максимально проявили любов, і це не має лишити їх байдужими.

У їхньому середовищі є люди, які просто працюють за гроші. Їм байдуже, кого бити, вони ані Христа, ані чорта не бояться. Але сьогодні у цих парубках я побачив душі, які потребують лікаря, які втомилася самі себе підігрівати ненавистю. І в цій війні, що зараз ведеться у Донецьку, перемоги можна тільки любов'ю.

***

Дай нам, Боже, витримати до кінця, не здатися, не ослабнути.

Дякую моїй дружині, що поки не вигнала мене з дому. І дяка Богові, що вона не читає «Фейсбук».

Наш молитовний намет продовжує працювати, у ньому моляться перехожі. Міліція і ось тепер сепаратисти — сподіваюся, молитвою каяття.

Ми стоятимемо, поки треба стояти, і наш молитовний намет заявляє усьому Донецьку, що Ісус Христос є Господь України.

***

До нас приїхали брати і сестри із київського молитовного намету. Привезли дві великі сумки християнських календарів — серйозна допомога для нас. Також передали пожертви, які зібрали для нас.

У першій половині дня було холодно, йшов дощ, людей було небагато, тому наші гості вирішили іти у табір на площі Леніна з подарунками у формі календарів.

Попередньо я зателефонував комендантові, отримав дозвіл для миротворчої місії. Нас чекали. Зараз увесь Донецьк чекає, і вся Україна чекає. І ці парубки, котрі там перебувають, на щось чекають. Всі втомилася від постійних напруження і невизначеності, котрі пригнічують більше, аніж гірка правда.

У принципі, все минуло мирно, ми вручили календарі, поспілку-

валися на різні теми, розповіли їм про Христа. Хтось слухав, хтось ні, хтось від початку був налаштований на конфлікт, однак нас не побили і не вигнали.

***

У місті відносно тихо, поки немає приїжджих «торпед», які б'ють за гроші, і головні російські ідеологи розробляють нову стратегію, як дестабілізувати ситуацію у Донецьку.

Увечері була молитва біля намету, все йшло добре, поки я краєм ока не побачив, як якийсь молодик, одягнувши на обличчя маску, рухається у нашому напрямку. Я умикнув фотоапарат на відео-зйомку і пішов йому назустріч. Побачивши, що я знімаю, він почав утікати, я його наздогнав, сказав, що Бог і ми любимо його. Парубок зовсім молодий, у голові вітер — ось такі у нас кидали каміння і яйця...

Незрозуміло, з якими намірами він йшов до нас. На молитві була медик, за її словами, ось такі молодчики бризнули зеленкою в очі дівчині, і вона зараз перебуває у лікарні з опіком роговиці. З хлопцем поговорили, проте так і не достукалися.

Десяток таких дурнів без особливого сум'яття у сумлінні можуть побити або вбити людину — просто для того, аби собі щось довести.

***

Завтра субота, знову проросійський мітинг, щось прогнозувати важко, хлопці чергуватимуть у наметі, і наші друзі із Києва, можливо, складуть їм товариство.

Як завжди, кажуть, плануються провокації, що цілком можливо. Хтось оголосив проукраїнський мітинг, але я на 100% упевнений, що це або «деза», або провокація. Ті, хто били і вбивали 13 березня прихильників єдиної України, можуть тепер переодягтися у білців «Правого сектора» і під знаменами України бити проросійських активістів. Януковичу, як і Путіну, потрібен привід, щоб почати військову операцію у нас, як це було в Криму.

Вони ні перед чим не зупиняться, якщо тільки не Бог...

Молись за нами, молись за нас, молись про Україну.

26 березня 2014 року.

30-й день молитовного марафону

Сьогодні ми провели «патріотичний суботник». Було, як на замовлення, сонячно, і ми, озброївшись віниками, граблями і смітєвими пакетами, пройшлися уздовж набережної Кальміуса — від вулиці Артема до бульвару Шевченка, прибираючи сміття на своєму шляху. Упродовж усієї ходи нашим маршрутом ми в'язали жовто-блакитні стрічки на конструкції паркану, який тягнувся уздовж річки. На суботник прийшло багато різного люду, так як проукраїнські прояви жорстоко придушуються у місті російськими «туристами» і їхніми сподвижниками. Таким чином люди вирішили проявити свої патріотичні почуття. Нажаль, у місті повно сміття, яке не виметеш віниками і не вимеш водою.

Після суботника ми зібралися на нашому молитовному п'ятачку на площі Конституції, провели невелику молебень, заспівали декілька українських пісень і розійшлися

додому. Було незвичайно мирно і спокійно, наче ми й не перебуваємо в епіцентрі безумства, яке триває.

29 березня 2014 року.

33-й день молитовного марафону

Думав, що намет нам зламають проросійські активісти, але натомість це зробив штормовий вітер. Порвалися бокові стінки, погнувся металевий каркас.

Холод і вітер розігнали на площі Леніна прихильників Росії. Прийшли найбільш віддані патріоти комунізму і «возз'єднання» усіх слов'янських народів під покровом «матушки Руси». Таких виявилось небагато — роззяв і російських «туристів», не рахуючи проплачених, було всього кількесот.

Вони покричали у мікрофони, лаючи чинну владу, фашистів і «бандерівців», потім відверто загнули, позаяк нового нічого не вигадали, а старе, виявилось, не таке вже аж популярне. Либонь, від нудьги до нас пристали делегацію.

На голові у них були шапки, які розкочуються донизу, залишаючи отвори для очей. Але вони їх не натягнули, і ми впізнали декількох знайомих. Один із них ображено мені дорікнув, що я в одному інтерв'ю сказав, що делегати із сепаратистського табору теж молилися разом із нами. Я йому відповів: «Ви ж стояли поруч, коли ми молилися, отже, молилися разом з нами». Він почав віднікуватися, на що я сказав, якщо не моляться, то хай до нас і не приходять.

Інші проросійські активісти обізвали нас сектантами і пообіцяли обрізати нам шупальця, якщо ми не підемо геть. Авжеж, зараз — розігналися, все покинули і пішли. У нас у планах, аби все місто стояло навколішки перед Богом.

***

Наступного тижня у п'ятницю ми анонсуватимемо «Молитву за Україну», до якої постараємося залучити всі церкви і невіруючих людей, які співчують нашій країні, щоб спільно прихилити коліна і попросити Бога помилувати нашу країну.

***

Величезна подяка всім, хто нас підтримує. Хлопці із Києва, які нам служили два дні, гадаю, самі розкажуть про свої враження. Спасибі за пожертви, спасибі за акустичну колонку, котру нам передали (завтра вона працюватиме на повну силу, коли привеземо генератора), дякую за жовто-блакитні стрічки з написом «Молимося за Україну» — це просто супер!

***

Увечері молитва минула добре. На відміну від сепаратистського мітингу, до нас людей прийшло не менше, ніж зазвичай. Всі ми замерзли, я навіть наприкінці мовив, як іноземець, — так від холоду заплітався язик.

Нас охороняло дві машини міліції, все пройшло без ексцесів, не рахуючи пари дуль із машин, які їхали мимо, і декількох образливих слів. Автівок, які сигналізували нам на знак підтримки, було набагато більше.

Завтра знову проросійський мітинг, наших двоє «білців», як завжди, на вахті у молитовному наметі, їм окреме спасибі. «Бойові», якими ми їх благословляємо, — це мінімум, яким ми можемо висловити вдячність.

Павло ГРИЦАК

(Продовження. Початок у №1, 2, 3).

II. ПІД ПОКРОВИМ СВ. ВАРВАРИ

Всі ми, мабуть, читали замолоду, чи, радше, в диточому віці «Чмелика» Королева-Старого.

Молодий полтавець, син національно настроєних батьків, дістається, при допомозі чомусь німецького гавптмана Йогана Шульца, до Мюнхену. Він студіює і захоплюється Європою. Ходить до англійського парку, буває в Принц Регентен Театрі, музеях, лазить на статую Баварії і т.д.

Мабуть, не один з молодих адептів артилерії думав про цього нашого попередника, Максима Крушенка, та місто, яке він з таким захопленням описує. Бо йшлося про місто, яке має свою опінію в усьому світі, місто — столицю Баварії, місто мистецтва з його музеями, театрами, палатами та культурними й історичними пам'ятками. Хотілося пізнати столицю нац.-соціалізму, місто, де відбувалися історичні події великої міри, побачити Брунатний Дім, Фельдгернгале та «вічну варту», а до цього, як дехто казав, треба поспішати, бо може бути запізно.

Спеціальних українських традицій у Мюнхені ми не шукали, бо й важко було б. Хіба, може, представництво Галицького уряду в роках визвольної боротьби, ну — і Мюнхен, це ж резиденція «Гетьмана України Обаполи Дніпра», Полтавця Острияніці. Так що, хоч як це не дивно, українство на мюнхенському ґрунті не таке вже незакорінене, як могло здаватися.

***

Від наших попередників у протилетунському ремеслі знали ми вже про існування якогось Фрайману та СС Касерне в ньому. Чуovali ми вже про колосальні, може, єдині в своєму роді, касарні, про довжину коридорів, по «яких уфавде мотоциклом їздять», чуovali не одне таке, чого в дійсності не було ніколи...

Оці наші попередники, це — 80 добровольців «першої тури», тобто: покликаних 17.7.1943, згадуваних уже, як кадра 14 дивізіону до листопада 1943 протилетунський вишкіл. Тепер ми разом з ними маємо перейти основну спеціалізацію та створити кістяк для справжнього дивізіону. Отак найшлися ми в службі святої Варвари, патронки всякої артилерії.

Є нас тепер 252-ох розділених на 3 німецькі батареї: легку (2 цм), середню (3,7) і тяжку (8,8). Панує у нас типове двоєвластя: організаційно творимо осібний дивізіон, але вишкільно належимо до німецьких батарей; відпустку може дати лише наш командир, капітан Віртес, до «бункру» може всадити і наш, і місцевий... Та це вже така

ВЕЖІ І КУЛЕМЕТИ

Спогади з Дивізії і більшовицького полону

Мюнхен 1959

ВИДАННЯ БРАТСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ 1-ї УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА

Збережені всі особливості рукопису

військова логіка, і нема на то ради...

***

Мешкаємо в колосальних касарнях, так добре знаних пізніше тисячами українських Ді Пі. Кімнати, після пам'ятних гайделягрівських «братрур», великі, ясні, просторі. Цілість — із кальориферами, біжучою теплою та зимною водою, апаратами з підозрілими написами «Меннер, шітт ойре гезундгайт» (Мужчини, бережіть своє здоров'я), робить прямо враження люксусу.

Величезні 5-поверхові бльоки — повні молоді, що говорить хіба усіми європейськими мовами. З вальонами порозуміваємося на міги або по-французьки, з фляманцями чи норвежцями по-німецьки, з румунами поки що не говоримо, бо «кампфгемайншафт» (спільність боротьби) — одне, а циган — друге.

Посередині величезна площа. Тут відбуваються «ферайдгунгі» (заприсяження). Там ходити не поручається. Наші відносини з рештою касарняного населення назагал поправні.

Спершу, як почули, що ми «галіцієр», заінтересовалися, що це воно етнографічна дивовижа; почувши, що ми «українер», виразно розчарувалися. «Ір шпрехт воль русіш унтерайнандер, ва?» (Ви говорите по-російськи між собою?) — було наступне запитання.

***

Наша братія трималася непогано, подекуди з виразною вищістю. Галичанин, зокрема молодий, відзначався деяким нахилом упрощувати собі приписи, які його торкаються, незалежно від цього, хто їх видавав. Цю благословенну прикмету нашого народу помічав я весь час, коли був у дивізії, й зустрічався з нею надалі. Вона, з одного боку, спричинила, що влада дивилася на нас, як на «дещо недисциплінований елемент з виразними демократичними аспіраціями» (історичні слова одного з «авсбільдерів» (вишкільників), з другого — вміло використовувана нашими, вже не стрільцями, а «канонерами», вельми влегшувала життя на чужині.

Назагал, одначе, ставлення німецької військової влади до фрайманських українців 1944 року було цілком поправне. Причина цього не могла лежати в жадних засновках сентиментальної натури, а вже напевно не було наказане згори. Все, назагал добре, ставлення до себе та всю, тоді загальну, повагу заслужив собі наш доброволець своєю інтелігенцією та вмілістю на площі вправ. Уже перші наші добровольці, згадувані

10 людей «першої тури», на полігоні відзначалися, як безконкурентній стрільці та вибилися на перше місце між усіма учасниками. Наш власний (мова іде про тяжку 8,8 батарею) вишкіл розпочався, як слідує.

***

По загальнім обзнайомленні з матеріальною частиною та функціями поодиноких гармашів, наш вишкільний підстаршина запропонував привести отак, на пробу, перший раз гармату в огневу позицію. При цім він додав: «Ваші німецькі товариші (це не був однак першокласний людський матеріал), що вже вправляють шість тижнів, потребують на це 90 секунд; у загальному, кожний час нижче 100 секунд є добрий, а я вам, на перший раз, даю 2 мінути».

Хлопці переглянулися, і на даний знак, усе кинулося до гармати. Після переведення вправи підстаршина ствердив, що ми заслужили на її виконання лиш 75 секунд. Він був дійсно заскочений і не міг нами нахвалитися, тим більше, що із технічного боку нічого не можна закинути. Було це, очевидно, «дрільмесіг», на площі вправ, не в терені.

Та пізніше жадна з чотирьох українських гарматних обслуг не потребувала для введення гармати в огневу позицію більше, як одну мінуту...

Подібно малася справа з піхотинським вишколом. Тут наша перевага над німцями була цілком уже очевидна. Ми ж перейшли в гайделягрі добру, 3-місячну, піхотинську школу, а німці приходили до фрайманської СС Касерне лиш як рекрути.

***

Та, мабуть, при тодішній системі, найбільші наші успіхи не змогли б захоронити нас перед злим трактуванням, а то й шиканами, якби не наша команда.

Це були: в адміністративно-організаційному відношенні, згадуваний гавптштурмфюрер Віртес, а в чисто вишкільному — десятник Гольткампф.

Перший прямо захопився справою формування українського «фляку». Спеціально добре жив з нашою молоддю, з якої майже всі були або абітурієнтами, або учнями вищих класів гімназії. Ніколи не натякав на урядові чи нац.-соціалістичні теми, але старався сприйняти якнайбільше відомостей про все українське.

Наші справи перед місцевими військовими властями заступав так уперто й щиро, що стягнув на себе нехть місцевих старшинських кіл. Не без того, щоб і вони не вплинули на його перенесення від нас, що сталося в половині

лютого 1944 р. Ставилися Віртесові закиди із нашої ж таки сторони, що він розвів протекціонізм, обкружився самими підхлібниками, не мав фахового знання і т.д., але це речі, які мусіли б бути спершу доказані.

***

У зв'язку з цим не можна не сказати декількох слів про наших українських старшин СС Касерне. Це було кілька старшин австрійської, української, польської та совєцької армій. У нашій батареї пор. Темник, у середній сот. Ф. Фрайт. Вони були передбачені командири батарей. Всі вони тоді ще не мали відповідних німецьких степенів, а перебували на правах «Фюреранвертерів» (кандидатів на старшин). Треба однак завважити, що це були старшини дуже вартісні, між іншим один поручник польської тяжкої протилетунської артилерії.

Віймки — це були 2-3 особи, але були. Напр., був лейт. сов. армії Кошлак... Здезертирував таки з Фрайману, не вернувся з відпустки. Наші взаємини з старшинами були дуже сердечні.

Правда, не раз так було, що ми воліли б бачити більше незнання, чи «службовости». Але твердішої постави супроти німецьких підстаршин та такої бойовости, як ми її привикли бачити.

Під цим оглядом ¼ наших старшин грішило. Були й інтриги особистого й партійного характеру. Вони дійсно не варті, щоб ними розводитися, тим більше, що думки про їх причини та перебіг були дуже поділені. Стверджую тільки, що загал вояцтва дивився на ті речі з щирим обрідженням.

***

Під час нашого побуту в СС Касерне припали теж українські та латинські Різдваїні Свята. Ми використали одні й другі, бо вільне було обидва рази, на латинські свята дістали ми приписовий приділ, а на наші — «дарунки» з Галичини та «Зондерцутайлюнг» (надзвичайний приділ).

На Св. Вечір організовано було спеціальну вечерю в тодішній підстаршинській кантині (де пізніше наші Ді Пі переходили скринінгову комісію), на яку зібралися всі галицькі вояки, німецькі вишкільні сили, капітан Віртес та командир місцевого дивізіону, штурмбанфюрер Дірнагель, як поручник командира запасного полку «фляку». Виступив наш хор, який стояв тоді на доволі високому рівні. Свята перейшли в приємній атмосфері, хоч дуже, дуже іншій від традиційної.

(Продовження у наступному числі).

Украдене щастя або Гей, малий! Скажи малому!

Тайсія МАЛЬОВАНА,
Кропивницький

Шановні вчителі! Будь ласка, виконуйте свою роботу якісно!

Купуючи в магазині хліб, ви не допікаєте його вдома. Лікуючи зуб, стоматолог не досушує вдома.

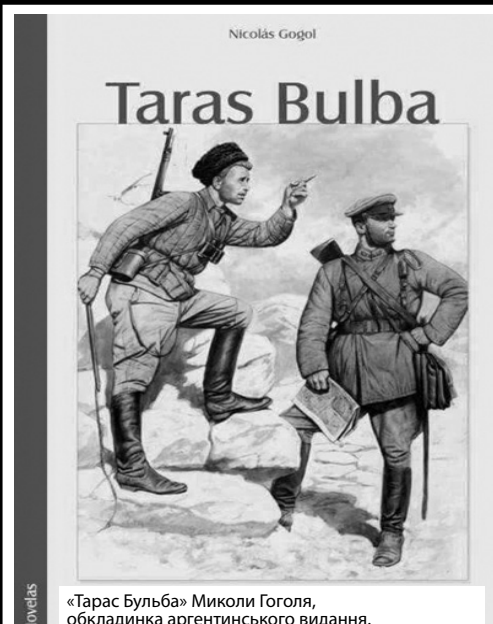
Я закінчила школу 20 років тому. І багато чого не пам'ятаю або не знаю. Не можу допомагати з уроками. Вдома я мама. Мої обов'язки — піклування про моїх дітей. Ходжу на роботу так само як і ви! Так само до вечора стомлююся, хворію...

Мої діти відвідують школу мистецтв і три рази на тиждень повертаються до дому о 19:00. Крім заданих уроків, мають право на їжу і відпочинок. Ставлячи чергові одиниці, пам'ятайте — ви ставите їх і собі теж! То — ваша якість поданого матеріалу. За роки навчання ви не змогли проявити в дітей цікавість до свого предмету. А винними робите батьків.

Мені жодного разу не телефонувала і не писала вчителька сольфеджіо або фортепіано, щоб я вивчила ноти (я їх взагалі не знаю). Жодного разу художники не давали завдання вивчити рефлекси, світло-тіні... Я поінформована лише про розклад і матеріали для навчання.

Будь ласка, не перекладайте свою роботу на плечі батьків. Діти проводять у школі щодня по 6-7 годин. Це приблизно так само, як робочий день для дорослої людини. За цей час вони встигають так-сяк щось переохопити (бо не мають можливості нормально харчуватися в їдальні школи), вислухати всі ваші коменти стосовно їх: зовнішнього вигляду, розумових здібностей, дисципліни і т.д., і т.п.; з переляком вислухати урок і відповіді на питання вчителя, наплакатися... А потім, дорогою додому послати все під три чорти. І молячись не трапити під гарячу руку батькам, яким вже поскаржилася класний керівник, переступають поріг доми.

Я теж вчилася в школі і, нажалі, більшість моїх вчителів чинила так само. Тож, я знаю про що пишу! Моє шкільне життя то — вкрадене щастя. Тому я буду відстоювати права своїх дітей і свої теж. Давайте будемо чемними і поважними один до одного.

«Тарас Бульба» Миколи Гоголя, обкладинка аргентинського видання.

ЛЬВІВ — ВЕСНЯНЕ ПРОБУДЖЕННЯ

Запрошуємо у мандрівку
до Львова 5-8 березня

5.03 23.30 — виїзд з Малина;
6.03 — сніданок; пішохідна ек-
скурсія (прем'єра) «Львів княжий
— Львів середньовічний»; обід,
поселення; костюмований квест
«Таємниці львівської бруківки»;
вільний час (театр за бажанням,
улюблені львівські кав'ярні, паби,

цукерні, прогулянки хоч і півночі,
бо живемо в самому центрі);
7.03 — сніданок; мандрівка
«Відкриваємо Дрогобич»; обід у
Дрогобичі; повернення до Львова,
вільний час;
8.03 — повернення додому прийма-
ти вітання, ділитися вражен-
нями.

Звертатися до Людмили Штуль.

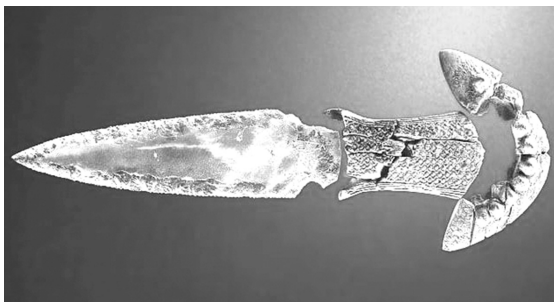
АРТЕФАКТ

КРИШТАЛЕВЕ ДИВО

Дослідники з Університету
Гранади, Університету Севільї і
Вищої дослідницької ради Іспанії
виявили древній кришталевий
кинджал під час розкопок на пів-
денному заході Іспанії.

Як повідомляє «Daily Mail»,
кинджал, який зроблено з гірсь-
кого кришталю, експерти називають
«найбільш технічно складним»,
адже для його створення
була б потрібна величезна май-
стерність у давній Іберії.

Довжина артефакту — 22 см, а
приблизний вік — п'ять тисяч років.
Кинджал з відполірованим лезом ви-

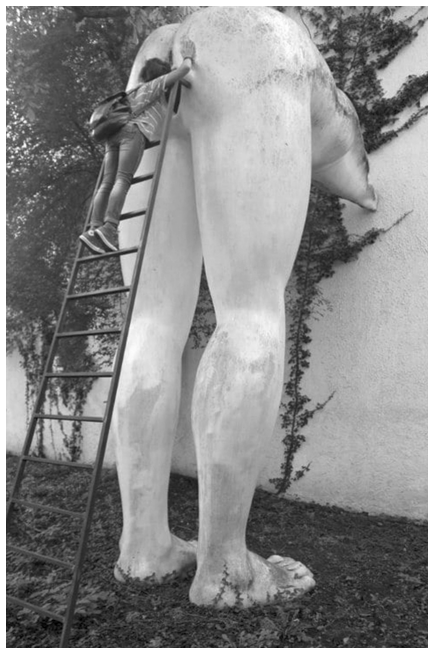
явили разом з 10-ма наконечниками
стріл також з гірського кришталю.

За словами дослідників, кинджал
знайшли далеко від рудників, де доб-
ували гірський криштал. Цей факт

може свідчити, що колись кин-
джал належав еліті, яка заплатила
величезну ціну за те, щоб от-
римати матеріали і обробити їх.

Також існує думка, що
криштал на той час використо-
вували для посилення життєвої
сили, магії і зв'язку з богами.
А гробниця, в якій знайшли
кришталевий кинджал, розта-
шована в нижній частині доли-
ни Гвадалквівір (поселення
Валенсіна-де-ла-Консепсьйон Касті-
льєха-де-Гусман).

Павло ГАЙ-НИЖНИК.

У чехів ну дуже
своєрідне почуття гумо-
ру. Перед вами робота
Brownnosers (Коричне-
воносі) відомого в Чехії
скульптора Давида Чор-
ного. Це пам'ятник підла-
бузництву. Його можна
побачити в галереї Futura
за адресою Holešková 49,
Praha 5.

Твоє тату і ти через 50 років.

Працюю з дітьми від 1 до 9 років

Проводжу психологічне консультування дітей
для з'ясування причини та зняття таких психоло-
гічних станів дитини:

- тривога;
- страх;
- агресія;
- млявість;
- неврози;
- поведінкові розлади.

Індивідуальний підхід до кожної дитини та її бать-
ків.

У своїй практиці використовую проєктивні мето-
дики для психологічного консультування, арттерапію,
тілесну терапію.

Маю диплом магістра за спеціальністю: психолог,
виданий Міжрегіональною Академією управління пер-
соналом в м. Житомир.

Проводжу консультації в Центрі здо-
ров'я та розвитку дитини за адресою:

м. Малин, вул. Неманихіна, б. 13.

Вартість: 1 година — 100 грн.

Запис на консультацію за телефоном:
096 882 70 55 (Катерина Анатоліївна).

ПЕРЕДПЛАТА

Тижневик «Форпост» можна передплатити в редакції
і отримувати в редакції чи за адресою проживання або
роботи.

Передплачувати можна з кожного наступного номера.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ:

один випуск/номер (отримувати у редакції) — 6 гривень;
послуга на місяць з 4 тижнів — 24 гривні;
послуга на місяць із 5 тижнів — 30 гривень.

Діє безкоштовна кур'єрська доставка за вказаною у перед-
платному талоні адресою.

Вартість передплати для пенсіонерів, учнів/студентів та усіх
пільгових категорій громадян — 5 гривень за випуск; місяць —
20 гривень, незалежно від кількості тижнів у ньому.

ВАРТІСТЬ РЕКЛАМИ

Рядкове оголошення для населення на кшталт «ку-
плю-продам», «міняю», «віддам» тощо — 20 гривень.

Оголошення про втрачений документ — 40 гривень.

Оголошення на зразок «шукаю людину для догляду за...»
чи «потрібен чоловік для допомоги по господарству...» —
30 гривень.

Блочна реклама, офіційні повідомлення й інформація
(площа сторінки): 1 см кв. — 8 гривень.

Блочна реклама на 1-й сторінці: 1 см кв. — 12 гривень.

Вітання, подяка, поминання — 50 гривень.

Вітання, подяка на 1-й сторінці — 100 гривень.

Прогноз погоди на тиждень (02.02-08.02.2021)

ВІТРОК, 2 ЛЮТОГО	СЕРЕДА, 3 ЛЮТОГО	ЧЕТВЕР, 4 ЛЮТОГО	П'ЯТНИЦЯ, 5 ЛЮТОГО	СУБОТА, 6 ЛЮТОГО	НЕДІЛЯ, 7 ЛЮТОГО	ПОНЕДІЛОК, 8 ЛЮТОГО
Ніч Ранок День Вечір -10° -11° -5° -5°	Ніч Ранок День Вечір 0° -2° +3° +3°	Ніч Ранок День Вечір 0° 0° +1° 0°	Ніч Ранок День Вечір -3° -8° -5° -8°	Ніч Ранок День Вечір -8° -8° -5° -7°	Ніч Ранок День Вечір -10° -10° -6° -8°	Ніч Ранок День Вечір -10° -10° -6° -7°
Ранок буде похмурим, і хмари займатимуть своє місце під сонцем до самого вечора. Без опадів.	У Малині протягом дня погода буде похмурою. Ввечері очікується дрібний дощ.	Похмура погода триматиметься весь день. Удень і ввечері буде йти дощ.	У Малині сонце в цей день буде рідко з'являтися з-за хмар. Без опадів.	З ранку до самого вечора у Малині небо буде вкрито хмарами. Без опадів.	Хмарна погода буде триматися до самого вечора. Без опадів.	Протягом усього дня у Малині триматиметься хмарна погода. Без опадів.
Сонце зійде о 7:34, зайде о 16:58	Сонце зійде о 7:32, зайде о 17:00	Сонце зійде о 7:31, зайде о 17:02	Сонце зійде о 7:29, зайде о 17:04	Сонце зійде о 7:27, зайде о 17:06	Сонце зійде о 7:26, зайде о 17:07	Сонце зійде о 7:24, зайде о 17:09

Загальнодержавний загальнополітичний тижневик.
Засновник — Найдюнов Сергій Андрійович.
свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №6642 від 28.10.2002 р.
Видавець — ТОВ «Гарно»
свідоцтво про державну реєстрацію АОО №789532
Р/р №УАН12311744000026000055842642
ЄДРПОУ банку 14360570 код 311744
АТКБ «ПриватБанк»

Головний редактор — Ірина КРИМСЬКА.
Газета виходить українською мовою один раз на тиждень —
щовівторка.
Обсяг — 3 друк. арк. Тираж — 700.
Зверстано Кирилом В. Ковалевським
Надруковано у КП «Малинська районна друкарня»
Адреса: вул. Кримського, 7, зам. №

Адреса редакції: м. Малин, вул. Грушевського, 11,
(приміщення райспоживспілки,
вхід з вулиці Н. Сосніної. 2-й поверх).
E-mail: forpostinua@ukr.net Телефон: 063-842-42-36.
За зміст реклами та оголошень редакція відповідальності не несе.
Думки авторів публікацій не обов'язково відображають
точку зору редакції.